

Māra un Māris

Marsā

Aija Veldre Beldava

un

Vidvuds Beldavs

I. Atgriešanās

Pret rožainajām debesīm mazo zvaigznīti tikko varēja saredzēt, taču tā nāca arvien tuvāk. Sarkanajā kāpā uzkāpis, Māris vēroja Jaunrīgas raķešu ostu. Mazā zvaigznīte paskrēja garām Mēneselim, un varēja jau manīt, ka ostā ieslēdzās skrejceļa gaismas un robotu izpalīgu mašīnas ielēca raķetes nolaišanās vietu. Marsa plānajā atmosfērā nodārdēja raķetes atbalss, un Māris redzēja, ka desmit kilometru attālumā raķete nolaižas uz skrejceļa, izmet milzīgus izpletņus un iedarbina stūrraķetes, lai palēninātu ātro gaitu.

Māris ar savu ģimeni jau veselu gadu dzīvoja uz Marss, bet raķešu nolaišanās viņu vēl joprojām ļoti iespaidoja. Turklāt ar šo raķeti no izlūku brauciena uz asteroīdiem atgriezās viņa tēvs, Jānis Krūmiņš. Kad raķete bija apstājusies, Māris lieliem lēcieniem noskrēja no kāpas pie sava burbuļriepu riteņa. Šādi trīsriteņi ar metru platām riepām bija nepieciešami, lai varētu braukt pa Marsa smilšaino virsmu. Kad uznāca lieli vēji, lipīgās smiltis pārklāja tukšumus, kuros cilvēks ar savu svaru varētu iegrimt. Burbuļriepu riteņu platās riepas atļāva šādiem tukšumiem pāri braukt. Māra ritenim bija arī baterija un elektromotors, kas bija domāti tikai negadījumiem, ja Māris pats savas kājas nevarētu kustināt.

Pa skrejceļa malu Māris brauca līdz ostas uzgaidāmām telpām. Tur viņš pieslēdza riteni pie novietošanas staba. Ostas telpās viņš iegāja caur gaissdurvīm. Par tām viņš jutās sevišķi lepns,

jo viņa tēvocis Arturs tās bija izgudrojis. Tās ļāva brīvi iziet un ieiet patērēdams ļoti maz enerģijas un arī neļāva gaisam izplūst no telpas ārā.

Ticis iekšā, Māris norāva elpotāju, kas ārpusē, Marsa plānajā atmosfērā bija nepieciešams. Viņš pārlaida skatu pār plašo telpu un piegāja informācijas būdīnai, kas bija novietota telpas vidū.

„Lūdzu, vai nupat nolaidās piegādes raķete no Hercoga Jēkaba?” vaicāja Māris.

„Jā gan!” atbildēja laipnā ierēdne. „Tavs tēvs jau biokontrolē. Ja vēlies, tu ar viņu pēc piecām minūtēm varēsi aprunāties.”

Biokontroli Jaunrīgas ostā uzstādīja pēc negadījuma, kad raķete no Zemes atbrauca pilna ar nāvīgi slimajiem ar jaunu tipu mēri pret kā zāles nelīdzēja. Pēc dažām stundām visi tie, kas saskārās ar šo nelaimīgo lidojumu saslima. Laimīgi, ka neviens netika laists tālāk. Visas ēkas, kurās uzturējās šie slimnieki iznīcināja, bet pašus slimniekus aizveda uz Lielā Mēneša slēgto laboratoriju kur viņus ārstēja un pētīju no Zemes atnesto slimību.

Māris apsēdās pie televizora ekrāna. Tur jau bija apmetušies vairāki citi gaidītāji un skatījās pēdējo brīvbumbas finālspeļu ceturksni. Brīvbumbu izgudroja lielajās satelītu kolonijās un spēlēja īpaši izbūvētās arēnās, kur nebija zems pievilkšanas spēka. Likumi bija lielā mērā līdzīgi futbolam, ko senatnē spēlēja uz Zemes. Sports bija ideāls, jo deva komandām no dažādām pasaulēm līdzīgas priekšrocības. Skatoties Māris tā aizrāvās, ka gandrīz nedzirdēja ierēdnes balsi: „Māri, tavs tēvs var ar tevi tagad runāt.” Māris piegāja

pie sazinātāja un piespieda „BIO” pogu. Uz ekrāna parādījās laboranta seja, un Māris jautāja, „Vai lūdzu varētu runāt ar Krūmiņa kungu?” Nākamajā mirklī parādījās tēvs, un Māris uzprasīja: „Tēti, kā tev gāja?”

„Māri! Neticami atradumi!” tēvs ātri stāstīja, „Ceresa¹ ir bijusi apdzīvota! To mēs rītvakar izziņosim visām apdzīvotajām pasaulēm. Bet pagaidām par to nevienam nestāsti. Tagad man vēl jāpagaida, līdz pabeigtas dažas asins analīzes. Piezvani mātei, ka mēs būsīm mājās pēc pusotras stundas. Vēlreiz, nestāsti nevienam neko par to ko tev nupat teicu. Vai tu vari man i pagaidīt?”

„Jā. Māte taču mani atsūtīja tev pakal.”

„Labi, tad redzēsimies pēc minūtēm divdesmit.”

Māris lēnām nolika klausuli. Galvā virpuļoja trīspadsmit gadīga zēna sapņu, domu un cerību maisījums. Vai, kā viņam gribējās apmeklēt Ceresu un visas tās vietas, kur braukāja tēvs. Viņš arī nevarēja izdzīt no prāta tēva noteikumu nevienam neko par tikko dzirdēto nestāstīt. Kāpēc tāda noslēpumainība?

Gaidīdams tēvu, Māris iesāka lasīt vēstures grāmatu, lai sagatavotos uzdotam domrakstam rītdienas stundai. Viņa uzdevums bija aprakstīt, kā izveidojās Mēnešpils. Mārim nemaz nepatika lasīt par atomkaru, jaunmēri un visām tām šausmīgajām lietām kas uz Zemes notika sen, pirms 300 gadiem. Atomkarš 2017. gadā iznīcināja gandrīz pusi no Zemes iedzīvotājiem. Jaunmēris 2023-24. gadā iznīcināja gandrīz visus kas karu pārcieta.

¹ Ceresa – pirmatklātais, lielākais un spožākais asteroīds.

<Šai nodaļai klāt vajadzīgs ievadraksts par planētām, asteroīdam, utt.>

<Vēsturiskais apraksts bērniem par garu, kaut pieaugušiem bija interesants oriģinālā versijā. >

Paradoksālā kārtā, bet cilvēci izglāba Mēness kolonijas. Mēness kolonijas bija mazas un nedaudz, izņemot Padomju Savienības, jo atklājās, ka cilvēka ķermenis nepilna gada laikā tā piemērojas pie Mēness zemajā pievilkšanas spēku un citiem apstākļiem, ka, atgriežoties uz Zemes, radās asins izplūdumi, reimatisms, un citas kaites. Sasirgušais cilvēks drīz nomira. Rietumzemju cilvēki kolonijās aizveda trīs ilgākais sešas nedēļas. Bet Padomju Savienība uzskatīja Mēness par brīnišķīgu vietu, kur sūtīt cilvēkus ar „nesabiedriskajām tendencēm.” Kad izcēlās Zemes pēdējais lielkarš, kolonisti no Padomju Savienības pārsvarā bija baltieši – latvieši, lietuvieši un igauņi. Tai laikā uz Mēness bija aizvesti 23,459 baltieši, pārsvarā latvieši. Pārējie 8,764 cilvēki Novsibirskā III bija no dažādām republikām. Tikai 434 cilvēki darbojās par kārtībniekiem, jo visi kolonisti zināja, ka ēdienu no Zemes piegādās tikai tad, ja viņi mierīgi un cītīgi strādās rūdu raktuvēs.

Galvenais uzdevums Novosibirskai III bija izveidot daļas, ar ko uztaisīt slepenai satelītu ieroču sistēmai. Kad Ķīna uzzināja Padomju Savienības nolūkus, tā mēģināja satelītus iznīcināt. Iejaucās rietumvalstis uz izcēlās Pēdējais Karš. Gadu gaitā, automātiskās kara raķešu kontroles shēmas nolietotas. 2011. gadā

tieši pie Ziemeļpola uzsprāga visas Ziemeļamerikā palikušās atomraķetes. Tas bija lielākais sprādziens pasaules vēsturē un radīja ģeoloģisku katastrofu. Abos polos ledus izkusa un apklāja Zemi ar ūdeni 300 pēdu virs jūras parastā līmeņa. Panamu klāja ūdens. Milzīgi viļņi auroja pāri Kluso okeānu un, savienojoties ar Atlantijas siltajiem ūdeņiem, sitās pret Āfrikas un Eiropas krastiem. Iesākās ledus laikmets, kādu Zeme vēl nebija piedzīvojusi. Simts gados lai Šļūdonis jau sasniedza Kanādas vidieni. Cilvēki un zīdītājdzīvnieki gandrīz iznīka. Toties, ātri pielāgojās jaunajiem apstākļiem kukaiņi.

Šur tur uz Zemes saglabājās cilvēku saliņas. Kādu laiku Mēness kolonisti spēja viņiem piegādāt uzturu, medikamentus un citu kas nepieciešams. Taču magnētiskajām raķetēm vajadzēja plašu skrejceļus kādi pastāvēja tikai pie dažām lielpilsētām. Tad sīkbūtņu saimes tā adaptējas ka mēnešnieku ierobežotā zinātne un tehnoloģija varēja turēties līdz un Zemes apmeklēšanu apturēja ka bezcerīgu.

Mēnešpili sāka celt 2063. gadā, kad latviešu valoda un kultūra bija nostabilizējusies kā valdošā Novsibirskas ikdienišķajā dzīvē. Sākuma gadi bija ļoti grūti – maz ko ēst izņemot mākslīgie ražojumi kam bieži bija nelaba garša. Laimīgā kārtā Amerikas koloniju datortīklos bija ierakstīta daudz informācijas par dzīvi uz Zemes. Ar šīm zināšanām aļģes, ko audzēja lielās stiklu tvertnēs skābekļa ražošanai, pārvērta arī veselīgā un visai garšīgajā skābputrā. Dažādību diētā tomēr neizveidojās līdzko cilvēki iemācējās izveidot apakšzemes dārzi.

Gadsimtenī, kurā mēnešnieki izveidoja robotu raķešu tehnoloģiju, bija savairojušās dažādas no Zemes atvestas šūniņas,

sēklas un dzīvnieku, ka Mēnēšpils jau bija pietiekami attīstījusies, ka varēja nopietni plānot veidot kolonijas uz Marss. Tām sekoja kolonijas uz citām pasaulēm, lai cilvēce vairs neiznīktu ja vienai pasaulei piemeklētu nelaime.

Māris zināja, ka Mēnešpili apdzīvoja pāri par 300,000 cilvēki ar savu robotu apkalpi. Uz Mēness arī vel atradās vecās ASV, Ķīnas un Japānas kolonijas. Kādi 230,000 cilvēki apdzīvoja satelītu kolonijas. Uz Marss bija pāri par 350,000 iedzīvotāju – visvairāk Jaunrīgā, tad Gambijā, Tobago un vēl daudzos citos mazos izlūkciemos, kāds bija arī Māra Nītaure. Kopskaitā, tas bija krietni mazāk nekā miljons, un vairāk cilvēku nebija.²

Vēsture ir tik nomācoša, Māris domāja, ka pat nepatīk grāmatu atšķirt. Viņš aizsapņojās par dēku pilnu braucienu uz Ceresu, tad tālāk uz Jupiteru, Saturnas mēnešiem un tad uz zvaigznēm.

Tēva roka uz pleca viņu iztraucēja no sapņiem.

„Redzu, ka tu lasi vēsturi. Mēs nekad nedrīkstam aizmirst, kā cilvēce sevi reiz gandrīz iznīcināja.”

„Jā, bet tas ir tik nospiedoši.”

„Vēl bēdīgāks stāsts ir atrodams šeit pat,” tēvs pastiepa roku pret lielajām smilšu kāpām, kas bija redzamas aiz gaisdurvīm.

„Uz Ceresas atradām veselu pilsētu, kuru, liekās, ir dibinājuši senie marsieši, bet šeit nevaram atrast no viņiem ne vēsts. Man sāk likties, ka ar marsiešiem noticis kaut kas līdzīgs tam, kā bija uz

² Mūsu laiku pasaulē dzīvo vairāk kā 6 miljardu cilvēku – tas vairāk kā 6,000 reizes vairāk nekā visās kolonijās kopā. Un ir vairāk kā 100 pilsētu kur dzīvo vairāk kā viens miljons cilvēku.

Zemes. Daži no viņiem būs no posta izbēguši, pēc tam nozuduši arī viņu pēcnācēji. Šeit gan nekas vel nav atrasts, bet Dievs vien zina, kas slēpās zem smiltīm.”

Kad elpotāji bija ieslēgti, lieka runāšana vairs nederēja. Līdz Nītaures izlūkiemam viņiem bija ar riteņiem jānobrauc 16 kilometru. Ceļš nogurdināja, un bija jau arī klāt nakts. Māris baidījās no naktsputniem. Neviens naktsputnu vel nebija noķēris, taču netrūka nostāsti par lieliem putnveidīgiem dzīvniekiem. Bija vairāki gadījumi kur braucēji nozuda bez vēsts. Daudziem atmiņā bija gadījums Gambijā, kur kāda māja bija it kā ar milzu zobeņu pāršķelta.

Tālumā Māris redzēja pamirdzam ciema ugunis. Smiltis sitās pret acenēm. Tumšs kā peklē. Visapkārt plosījās vējš. Tajā malā, kur brauca tēvs, pēkšņi parādījās stipra gaisma, un nodrāzās garām marsabus mētādams smilšu virpuļus no lielajiem riteņiem. Viņi bija pa pusei aprakti lipīgajās smiltīs. Tad abi atkal devās tālāk. Pēc brīža varēja saredzēt Nītaures gaismas.

Vējš vel stiprāk rāva. Tēvs Māri stipri apkampa. Kad vēju troksnis pasīka, tēvs norūca – „Smilšu velnēns³!” teica tēvs. Tā sauca mazās viesuļvētras ko rada Marsa straujās temperatūra maiņas. Viņi izrakās no smiltīm un brauca tālāk. Drīzi vien ieraudzīja savu burbuļmāju. Tā izskatījās kā liels, smiltīs iesprausts balons. Būtībā tas arī bija balons, ar istabām vidū. Balons turēja gaisu iekšā un ārpusē visu laiku trīsēja, lai lielo vētru laika smiltis nepieliptu klāt un

³ Maza viesuļvētra kāda bieži sacēlās straujā temperatūras izmaiņas kad pēkšņi uznāca nakts.

neapradu mājas un tas iemūžināt kapos. Visas 28 ciema ēkas bija savstarpēji savienotas ar tuneļiem lai vētras gadījumos dzīve varētu normāli ritēt uz priekšu, ļaunākajā gadījumā sniedzot izeju no briesmām.

Viņi iebrauca ciema garāžā un devās mājup. Abi bija izsalkuši un tagad domāja vienīgi par siltām, gardām vakariņām.

II. Burbuļmāja

Māra nepacietīgi gaidīja tēti un brāli. Ik pāris minūtes viņa komandēja televizoru lai parāda ceļu no Jaunrīgas.

„Mammīte, tētis vēl nenāk!”

„Drīz vien jau viņi būs klāt. Māris nulle zvanīja, ka viņi esot izbraukuši.”

„Es pabeidzu savus uzdevumu fizikā un matemātikā, un mēs jau trešo reizi tīrām māju.”

„Tētis drīz vien būs mājās.”

„Mam! Man jau desmit gadu! Es varēju braukt tētīm pretī!

„Mēs to jau pārrunājam. Jāpaciešas. Tu esi prātīga meitene...”

Zvans pie durvīm pārtrauca mātes lekciju.

„DURVIS” viņa uzsauca televizoram. Uz ekrāna parādījās tēva un dēla smaidošās sejas. Māte teica: „DURVIS VAĻĀ!” un tās atvērās Mārim skaļi saucot: „Es atvedu tēti!”

Tēvs paskatījās mātes un Māras priekpilnajās acīs un teica: „Šie magneti mani arī atvilka mājās!” Tēvs noskūpstīja māti un meitu. Tad abi, tēvs un dēls, novietoja elpotājus plauktā un pakāra mēteļus.

„Nāciet tūliņ ēst. Jūs noteikti esiet abi izsalkuši,” mātes balss skanēja no virtuves. Tēvs izgāja caur dzīvojamo istabu un aplūkoja Māras akmeņu kolekciju, kas bija pievilcīgi izkārtota un apgaismota plauktā pie sienas.

„Mārīte! Es redzu, tev ir daži jauni akmeņi.”

„Jā, es tos atradu pie Gaiziņkalna ko mūsu guntiņu kopa pētīja, lai iegūtu ģeologa godalga zīmi.”

„Kur atrodas Gaiziņkalns?”

„Gaiziņš atrodas aiz Karaļa Bļodas, vislielākais meteora krāteris Jaunrīgas tuvumā. Bet steidzaties. Vakariņas drīz būs tikpat aukstas kā Māras akmeņi,” sauca māte no virtuves.

„Daina, mēs nākam. Mūsu ģeoloģei atvedu dažus akmeņus no Ceresas. Divi izskatās tieši tāpat kā šis zilganais cilindrs, kuru Mārīte atveda no Gaiziņkalna.” Tēvs satvēra vienu cilindru no plaukta un tūliņ nometa zemē.

„Karsts kā elle!” viņš izsaucās un īsi pēc tam, iekliedzās „Au!” izraujot divus līdzīgus cilindrus no kabatas. „Māri! Skrien pēc izdzēsēja! Māra! Atnesi no ģeneratorā telpas radmēru (radiācijas mērītāju)!”

Māte nesagadoties ēdājus ienāca dzīvojamā istabā. „Kas tas?” viņa rādīja uz karsti sarkaniem cilindriem uz grīdas.

„Nezinu, bet laikam, kad saliek Ceresa cilindrus ar Gaiziņa cilindru, rodas spēcīga elektromagnētiska reakcija.” Tētis uzkliedza, „AIZSARGI!” Saziņotājs automātiski piezvanīja Jaunrīgas Aizsargu birojam un sacēla trauksmi pašā Nītaurē.

Māra ieskrēja ar radmēru kas rādīja spēcīgus beta viļņus un spēcīgu magnētisko strāvojumu. Tētis izsūtīja pārējo ģimeni tuneļos un pats sagrāba Ceresa cilindrus ar stangām, kuras stingri turēja azbesta cimdos un izskrēja ārē kur atkal plosījās „tuksneša velnēns.” Skriedams pilnā jaudā viņš paspēja tikai dažus soļus kad smiltis

sāpīgi iesitās viņa sejā. Vēl brīdi, un viņš būtu pazudis cilvēks. Viņš pameta cilindrus cik tāli spēj virzienā kas likās prom no burbuļmāju ciemu. Ar rokām sektām acīm viņš devās atpakaļ no kurienes nāca. Bez aizsēktām acīm Marsa asās vēja dzītās smiltis izgauzta acis. Laimīgā kārtā viņš bija labi apmācīts. Kad piedūrās pret burbuļmājas sienu veikli sekoja līdzko nokļuva tuneļu krustojumā kur bija speciāla, negadījuma ieeja. Māte tur jau bija klāt ar elpotāju un acenēm virsū. Viņa vilka vīru uz negadījuma ieeju. Tēvu tūliņ aizveda uz kaimiņa Raideru māju, lai noskalotu smiltis no ādas dušā un ieziestu dziedinošas zāles. Pa to laiku ieradās aizsargi. Viens no viņiem izmeklēja tēti, pārējie pārbaudīja Krūmiņu māju un izmērīja radiācijas līmeni. Tas bija tagad normāls.

Māris stāstīja par cilindriem un melnmatainais aizsargs izskrēja ārā ar radmēru meklēt cilindrus. Viņš vienu atrada un ielika radiācijas drošā tvertnē ko ielika lidmašīnā. Aizasargi solījās atvest lielo smilšu sijātāju, lai atrastu otro.

Aizasargu virsnieks teica: „Jums gan bija interesantas vakariņas pēc atgriešanās no Ceresas, Krūmiņu kungs. Ar labu nakti! Ja kaut kas jauns atgadās, lūdzu, ziņojiet. Šī lieta ir dīvaina.” Ar to aizsargi sakāpa lidmašīnā un aizšāvās tumsā uz Jaunrīgas pusi.

Raidera kundze pienāca pie apmulsušā Krūmiņa un teica, „Nu, Jāni, jums būs jāēd pie mums! Daina stāstīja, ka lielā uztraukumā vakariņas sadega.

Tētis atbildēja, „Nu, mīļš paldies gan, bet...”

„Nekādu, bet. Nākat pie galda. Vakariņas jau gatavas.”

Raidera kundze ļoti gribēja zināt par dzīvi uz Ceresas. Viņas māsa Aira tur veselu gadu jau nodzīvojusi un vēl nav ne reizi atgriezies uz Marss, ne pat atvaļinājumā.

Raidera kungs bija vecs skolotājs, gandrīz pensionārs. Viņš labi sapratās ar bērniem, it sevišķi puisiem. Viņš prata stāstīt tik interesantas dēkas par zvaigžņu ceļotājiem, ka šad un tad puisi, un paretam arī kāda meitene, izzagās no parastām stundām lai noklausītos veco Raideru.

Kad tētis uz galda ieraudzīja Marsa kaktusus, viņš teica: „Nu tādus gardumus mēs gan uz Ceresu nebaudījām. Marsa kaktusi ir daudzkārt garšīgāki nekā visi tie ēdieni, ko mūsu senči atveda no Zemes.” Marsa kaktusi garšoja tā kā baravika, tā kā avokado, tā kā svaigi izcepts cālis. M-mm-mm. Tas arī bija Marsa kaktus kas sadega mātes krāsnī.

Māris un Māra vēl nekad nebija ēduši šo reto, viesības gardumu. Katrs dabūja kaktusu mazā bļodiņā ar sudraba vāku. Kad pacēla vāku acis gan jāpiemiedz jo paskats nebija labs. Bet smarža ļoti patīkama. Raiders paskubināja, lai pieliek bļodiņu pie lūpām un dzer. Garša bija tik saistoša, ka Māra nevais dzirdēja, ne redzēja, un viss prāts likās uzdurts uz mēles, tad pārcēlās un paplašinājās, sekodams kaktusa sulas ceļam uz vēderu no kurienes silta, apmierinoša sajūta piepildīja visu ķermeni.

„Raidera kundze, Paldies! Tas patiešām bija debešķīgi garšīgs,” teica Māra.

Pēc tam Māris nogaršoja kaktusu un tā visi pēc kārtas baudīja dīvaino ēdienu, kamēr pārējie vēroja prieku pilnās sejas.

Pēc tam pasniedza arī parastākus ēdienus un ar to tētīm radās iespēja stāstīt par dzīvi uz Ceresas, par garo ceļu, kā arī par izlūku kas dosies tālāk no Ceresas pētīt Jupitera mēnēšus.

„Vai satīkaties ar māsu Airu?” prasīja Raidera Kundze.

„Satīku gan. Viņa tev sūta daudz mīļus sveicienus. Aira tur strādā par bibliotekāri. Viņa mums ļoti izpalīdzēja ar arheoloģiskajiem rakstiem par Mēness. Tētis gribēja stāstīt tālāk par Mēness izrakumiem, kad ievēroja televizora kreisajā stūrītī spīdēja gaismiņa. Tas nozīmēja, ka aparāts ieslēgts uz sazināšanos.....” Imants, vai tu ievēroji, ka tavš televizors klausās?

Ekrāns uz brīdi it kā satumsa. Tad gaismiņa atkal parādījās. Tētis pieskrēja pie aparāta un sāka spaidīt pogas. Visi izbrīnā skatījās, tad uz ekrāna pazibēja burti:

LABDIEN! KO JŪS VĒLATIES ZINĀT?

Tētis iekliedzās: „Mūs noklausās centrālais dators! Kā tas varētu notikt?

„Pirmīt pieprasīju, lai dators, Vecais Jokupēteris, atrod dažus materiālus rītdienas stundām,” pieminējās Raiders. „Pēdējā laikā tas sevi izslēdz, kad saruna nobeigta. Drošs vien tas nav atkabinājies no to uzdevumu.

„Mums skolā tā arvien notiek,” teica Māris. Tētis tad prasīja mātei, „Vai tā mājās arī notiek?”

„Jā. Pat samērā bieži. Kādēļ tu prasi? Māte sāk uztraukties.

„Es domāju, kāds sācis mūs novērot,” teica tētis.

„Kas?”

Māra pietecēja tētim un prasīja: „Ko viņi grib ar mums iesākt?”

„Nedomāju, ka tik bēdīgi,” teica Raiders un uzsmaidīja tētim.

„Nopietns jau nekas nevar būt,” teica māte, bet Māra nojuta viņa tomēr noraizējusies.

Tētis pasmējās: „Jā, laikam kaut kas samežģījies datora programmā, jo tieši tāpat mums notika Ceresā. Vai ziniet, mēs varbūt Ceresā atradām senu datora centru bunkurā, dziļi zem pasaulītes virsmas. Tur bija viens no lielākajiem konsolēm ko esmu savā mūžā redzējis. Pogu lielums liecināja, ka operatoriem bijuši mazi pirkstiņi vai taustekļi. No sākuma likās visām pogām līdzīgas krāsas, tomēr sīkāk izpētot izrādījās katra tomēr atšķirīga. Ceresiešiem laikam bijušas labas acis. Man tā vien likās, ka šur tur iespīdējās gaismiņa, lai gan tas liekas neiespējami.

„Aldim arī ļoti labas acis,” ieminējās Māra.

„Aldis?” prasīja tētis.

„Aldis ir mūsu skolas Heks Finns. Kad viņš ierodas skolā, tad visi zin – joki ies vaļā. Vakar viņš esot „atbrīvojis” visas skolas laboratorijas pelītes,” paskaidroja Raiders.

„Viņš ir Riekstu Indras dēls. Viņi ieradās no Mēnešpils ap to laiku, kad tu aizbrauci ar *Hercogu Jēkabu*,” teica māte.

Raidera kundze redzēja jautājošo skatu tēva acīs un piebilda: „Viņa ir nelaiķa Riekstu Zintara sieva.”

„Aldis man nekad nav teicis, ka viņš Zintara dēls. Rieksts taču vadīja pirmo sirojumu uz Jupitera mēnešiem un vēlāk nozuda

Saturna gredzenos, pēc tam kad sastapās ar to savādo gaismu...” ar izbrīnu murmināja Māris.

„Neviens laikam nezin kas ar viņu īsti notika?” prasīja Raiders.

„Nē. Laikam tāpēc viņi šurp atbrauca no Mēnešpils, lai būtu tuvāk pie Rieksta. Jūs atceraties savādo radio sarunu, kas tika uztverta divus gadus vēlāk, kur it kā viņa balss bija sadzirdāma... Vismaz tā sprieda pēc skaņu analīzes. Nekā skaidra gan nevarēja saprast,” skaidroja tētis. „Bet tagad mums jāiet mājās, jo bērniem rīt jābūt skolā.”

Kamēr visi atvadījās un uzvilka mēteļus, Māris ātri piezvanīja Aldim un izstāstīja visu kas noticis.

Kad tika mājās, dzīvojamā istaba bija tumša. Māra paskatījās uz savu plauktu un manīja zilganu spīdumu.

„Tēti, kas tas?!”

Tētis piegāja tuvāk un iesaucās: „Tas taču tavs cilindrs no Gaiziņkalna! Māri, paņer svinu aizsargu kas ir plauktā ģeneratora kabinetā. Māra. Atnesi radmēru. Kad aizsargi vēl bija radiācijas līmenis bija normāls. Drošs paliek drošs. Ietīsim to cilindru svina aizsargā.

Kad viņi visi jau gulēja dziļā miegā, mājas ārpusē izcēlās savāda kņada. Kaut kas it kā krita un plīsa. Visi pietrūkās kājās no satraucēto miegu. Vecāki abi satvēra savas staršautenes kas vienmēr

bija pie rokām. Māte devās pie bērniem. Tēvs uz virtuvi. Virtuvē viss likās kartībā.

Tētis uzkliedza televizoram: „MEKLĒ IEBRUCĒJU MĀJĀ. GAISMA. ĀRĀ GAISMA.”

Visur gaismas iedegās. Televizora ekrānā pazibēja kāda ēna kas nozuda tuksnesī.

No dzīvojamās istabas māte sauca, „Svina aizsargs pārauts! Cilindrs nav!”

Kaut kas mazs, kā pele, ātri nozuda sienā, atstādams smilšainas pēdas uz grīdsegas.

Tētis uzrāva elpotāju un izskrēja laukā. Iemanīja, kur caurums ieurbts sienā, tad nejauši smiltīs ieraudzīja jokainas, ovālas pēdas. Pēdas viņš tūlīt nofotografēja.

Tētis ies ieslēdza īpašo mājas apsargāšanas sistēmu un paziņoja aizsargiem par notikušo kas apsolīja pakāpinātu apsardzību.

Viņi atgriezās satrauktā mierā.

Agrā rītā teleziņotāji bija klāt lai intervētu Tēti par šo dīvaino notikumu, bet aizsargi neļāva tos pat tuvumā. Rīta ziņās gan parādījās telefoto uzņēmumi uzņemti no lidmašīnas. Nītaures ciems ar visām mājām tajās bija skaidri redzams.

Naktī vēja nebija, un no rīta, kad bērni devās uz skolu, pēdas joprojām bija saredzamas. Savadi, ka apmēram divdesmit soļu attālumā no mājas tās pēkšņi nozuda.

III. Pēdas, kas nozūd tukšās smiltīs

„Pēc vakardienas uztraukumiem jums būs grūti mācīties,”
māte cienāja bērnus un tēvu ar plānīšiem un bērzu sulas mērcīti.

„Varbūt ļaut bērniem vēl pagulēt, lai skolā iespējami labi
mācīties.”

Māte pārdomāja tēva ieteikumu, bet Mārim jau izspruka,
„Esmu paēdis” un viņš jau devās pēc savas skolu somas. Drīzi arī
Māra uztrūkās kājās, pateicās par brokastīm un aizskrēja uz
guļamistabu.

Tēvs un māte pārsteigumā saskatījās, bet abi bērni jau bija
laukā pa durvīm.

„Ardievu tēti! Ardievu mam! Mums būs daudz ko skolā
stāstīt!”

Māris noslaucīja smiltis no burbuļriteņa un skatījās kā Māra
izbrauca savējo no šķūnīti. Tad abi uzvilka elpotājus un par
gaisdurvīm drāzās pa tuneli līdzko tas pievienojās Jaunrīgas ceļam
un sāka braukt uz skolas pusi. Māris ieminējās mātai: Ei!
Apskatīsimies paši, kas vakar tur ārā notika.”

Viņi atgriezās un Nītaures pusi. Bija brīnišķīga, skaista,
bezvēja diena. Saule silti spīdēja un temperatūra bija pacēlusies.
Netālu no mājas viņi manīja savandītas smiltis. Pēc vēja norimšanās
tur kāds bija plosījies. Viņi izsekoja izvandītās smiltis tuksnesī uz
dienvidiem no lielā akmens, kas dūrās augsti debesīs, tā, ka pat dienā
varēja saredzēt mazo mēneseli. Aiz akmens pelēcīgā švamsūna

izpletās pāri smiltīm un cīnījās augšup pār akmeņu sejas. Švamsūnas trauslie staipekņi bija trijās vietās samīti un atstātās labi izveidotas ovālveidīgas pēdas. Staipekņu sulas bija pārklājušas ievainoto vietu tā, ka pēdas bija pavisam gludas, bet apkārt tām augšup stiepās jau divi centimetru augstāki ātri augošie staipekņi.

Māra skatījās, vai pēdas neved tālāk. Bija pārsteigta, ka smiltis aiz sūnām galīgi neskārtas.

„Māri!” Viņa izbrīnā sauca un rādīja kur vajadzētu būt pēdu. Māris uzņēma fotogrāfijas no vairākiem virzieniem. Tad viņi steidzās atpakaļ uz mājas pusi. Tie tur ievēroja pavisam apaļu, dūres platumā caurumu mājas sienā. To pārsedza automātiski salabota plēve pār grūti saredzamo rētu mājas sienā. Tēvs un māte jau bija izgājuši. Domīgi abi devās uz skolas pusi gandrīz veselu stundu vēlāk nekā kad izbrauca no mājām.

IV. Iepazīšanās ar Jokupētera kunga

Šur tur tālu tuksnesī varēja saredzēt piecgadu rožu čukurus. Koši rozā ziedi, burvīgi reibinoša smarža. Jokupētera kungs brīdināja, ka vajagot izvairīties no smaržas, jo tajā esot maiga narkoze.

Jaunrīga atradās Zemes Nabā, meteora krāteris, kura šķembas aizsistas pat līdz Zemes pirms pusmiljardu gadiem. Māris uzbrauca uz krātera malas un gaidīja Māru. Tālu krātera lejā varēja saredzēt Jaunrīgas celtnes. Pilsētu veidoja vairāki pakāpeniski lielāki ēku gredzeni, kas atzīmēja pilsētas attīstību posms. Pašā centrā atradās galvenais vadības mezgls visai pilsētai un arī pārējām Marsa apdzīvotajām vietām. Ārējā joslā pārsvarā bija rūpniecības un noliktavas, nākošajā dzīvokļi, gredzenu starpā dārzniecības. Tā vel divi līdzīgi ēku gredzeni. Tad bija skolu, izklaides, vingrotavu gredzens. Iekš tā bibliotēku, laboratoriju un universitātes ēkas. Pašā vidū Saeimas nams un citas valdības ēkas.

Astoņas vietās ap Zemes Nabu bija speciāli lifti, ar kuriem varēja nobraukt Jaunrīga. Braukdami augšup par lēzenā Nabas ārējo malu, tie ieraudzīja apaļo celtņa būdu, kas spīdēja kā sudraba balons starp milzīgiem sarkaniem akmeņiem. Kad viņi tika pavisam klāt, skaitļotājs laipnā balsī taujāja:

„LŪDZU JŪSU VĀRDU UN CEĻA MĒRĶI.”

„Māris Krūmiņš, Krišjāņa Barona skola.”

„Māra Krūmiņa, Krišjāņa Barona skola.”

Bez lielas gaidīšanas skaitļotājs tūdaļ atbildēja: „VARAT IET. JŪS ESAT VIENU STUNDU VĒLU.”

Skaitļotājs jau bija iesācis bērņus meklēt 15 minūtes pēc viņu parastā ierašanas laika un tikai īsi pirms viņu ierašanās bija uztvēris tos ar radiolokatoru. Šāds paņēmiens bija nepieciešams, lai cilvēki nenozustu tuksnesī bez vēsts.

Durvis atvērās apaļā lifta tornī un abi iebrauca un novietoja savus burbuļriepu riteņus novietošanās telpā. Riteņus nevarēja atstāt ārā pārāk ilgi, citādi tos varēja apklāt sarkana gumijveidīga, smilšu plēve.

Māris un Māra iekāpa celtnī un pēc 600 metru brauciena izkāpa pārsēšanas telpā. Tajā drūzmējās daudz cilvēku. Daži krāva piekabē veselas nedēļas ēdienu devu kādam izlūkciemam.

Otrā malā bija vilciena tunelis, kas aizveda uz pilsētas vidu ar pieturas stacijām pie katra gredzena. Pie vilciena ieejas vārtiem skaitļotājs prasīja:

„LŪDZU JŪSU VĀRDU UN CEĻA MĒRĶI.”

„Māris Krūmiņš, braucu uz Krišjāņa Barona skolu.”

„Māra Krūmiņa, Krišjāņa Barona skola.

„DESMIT SANTĪMU VEDMAKSU ATVILKS NO ĢIMENES KONTA. JŪS ESAT STUNDU UN ČETRPADSMIT MINŪTES PAR VĒLU. LŪDZU STEIDZATIES.”

Viņi iekāpa vilcienā un apsēdās vagona galā. Ap pulksten deviņiem vilcienā bija galvenokārt tirgotāji un ierēdņi no izlūkciemiem. Viņi iebrauca lielpilsētā, lai andelēties par naudu, mantu vai sastapties ar arodu brāļiem un iestāžu cilvēkiem. Tie bija

atšķirīgi no profesoriem, skolotājiem, skolniekiem un inženieriem kādus bērni parasti sastapa vilcienā. Runāšana izlikās daudz raitāka un skaļāka.

Māra teica: „Šiem cilvēkiem patīk vēl vairāk runāt nekā skolotājiem.”

„Es domāju, nē. Mēs parasti braucām daudz agrāk kad visi vēl ir pusaizmiguši. Šie cilvēki vienkārši ir kārtīgi pamodušies.”

Nebija jābrauc ilgi. Drīz skaitļotājs teica: „MĀRI UN MĀRA! NĀKOŠĀ IR KRĪŠJĀŅA BARONA STACIJA. JŪS ESAT TAGAD VIENU STUNDU UN DIVDESMIT MINŪTES NOKAVĒJUŠI STUNDAS.”

„Vai viņš nevar savu muti turēt ciet?” Māra dusmās izsaucās.

„Visi uz mums tagad skatās.”

„MĀRA! VAI TEV SKOLĀ NEMĀCA PIEKLĀJĪGĀK RUNĀT?”

„Vai tas neizklausās kā skolas skaitļotājs – Jokupētera kungs?” Māris čukstēja Mārai.

„Es domāju gan. Bet dažreiz mājas televizorā izklausās tā paša balss.”

„Varbūt viņi visi ir viens un tas pats skaitļotājs?” Piebilda Māra.

„VARBŪT. VARBŪT.”

Saruna pārtrūka jo vilciens apstājās. Durvis atšāvās vaļā, un bērni izkāpa. Gaiss šeit bija silts, svaigs un patīkams. Ap šo laiku klimata kontroles mašīnas iedarbināja maigu lietutiņu, kas apsmidzināja plašo mauriņu. Tā vidū skolas ēkas izskatījās kā salas

ezerā. Ēkas sniedzas vairākus stāvus virs un zem zemes, lai lieki
neaižņemtu zemi dārzniecību un skābekļa ražošanas vērtīgo augsni.

Steidzoties pa skolas taciņu, abiem bērniem prātā atbalsojās
„VARBŪT. VARBŪT.”

V. Jokupētera blēnas skolā...

Krišjāņa Barona skola! Grūti saprast, kādēļ Marsa skola bija nosaukta senajā dainu kopotāju vārdā. Virs durvīm bija iekalti vārdi:

IZTURĪBA PATSTĀVĪBA RAŽENĪBA

Māris gan drusku vairāk saprata šo vārdu nozīmi nekā Māra, jo viņš bija lasījis par to kā cilvēce gandrīz izzuda, jo atsevišķi cilvēki nebija iemācījušies kā izdzīvot visgrūtākajos apstākļos kā pretoties lielās mehanizācijas sistēmas gara apslāpēšanai. Viņš arī zināja – ja Mēnešpils pirmajiem cilvēkiem nebūtu bijusi Dziesma, viņi nebūtu izturējuši. Dziesma uzturēja dažus bezgalīgā vientulībā, citiem deva kopības sajūtu, mērķi un vēlēšanos dzīvot, tad, kad likās – viss kosmosu sašķīst gabalos.

Skolas durvis stāvēja vaļā, jo gaiss visur bija svaigs un pietiekami silts cilvēka elpošanai. Māra atstāja brāli un gāja uz mūzikas klasi. Mārim vēl bija cerības iekļūt vēstures klasē nepamanītam. Pie klases durvīm atskanēja skaitļotāja klusā balss:

“KĀ TEVI SAUC?”

“Māris Krūmiņš.”

“KAS NOTIKTU, JA PRIEDĪTES KUNDZEI PAZIŅOŠU
KA TU NOKAVĒJI PUSOTRAS STUNDAS?”

“Es zaudētu punktus un droši vien arī iespēju braucienu uz Ceresu, kas ir godalga 8. klases labākajam skolniekam.”

“JA TU MAN IZDARĪSI MAZU PAKALPOJUMU, ES PRIEDĪTES KUNDZEI NEZIŅOŠU.”

“Kādu pakalpojumu?”

“IZNES DAŽAS KASTĪTES ĀRĀ TUKSNESĪ. VĒLĀK IZSKAIDROŠU. VAI LĪGUMS NOSLĒGTS?”

“Nu labi,” teica Māris, domādams, ka vēlāk darīs, kā gribēs.

Pavēris klases durvis, viņš redzēja, ka Jokupētera kungs uz ekrāna rādīja sevišķi skaistas un sarežģītas figūras un tā varēja droši ielavīties klasē un apsēdās savā solā pie durvīm. Priedītes kundze turpināja vadīt pārrunas par Jaunrīgas dibināšanu un drīzi ievēroja Māri savā solā.

“Māri, kā tu te atradies?” viņa prasīja?

Uz lielā klases ekrāna parādījās mazs putniņš. Daži bērni to ievēroja un sāka smieties. Tad pēkšņi ekrānā bija redzams Māris sēžot milzīgi liela ziloņa mugurā. Visa klase vareni uzjautrinājās, un Priedītes kundze norāja Jokupētera kungu.

“Skaitļotāj, Rīga 300! Ja nebeigsi šos jokus, paziņošu Rācēna kungam! Šī ir vēstures nevis kumēdiņu klase!”

“JĀ, PRIEDĪTES KUNDZE. ES NEKAD VAIRS TĀ NEDARĪŠU!”

“Tas ir pareizi. Ja tu nelabosies, skola saņems jaunu skaitļotāju!” Turpinādams Priedītes kundze prasīja Mārim: “Kurā gadā iesākās Zemes Pēdējais Lielkarš?”

Māris atbildēja pareizi un skolotāja pievēra uzmanību citiem bērniem. Māris skatījās apkārt un meklēja savu labo draugu Aldi.

Jokupētera kungs ievēroja Māra skatienu, un uz ekrāna uzzibsnīja – “ALDIS TĒLO, KA IR SLIMS.”

Bet arī Līga, kas arvienu kaitināja Māri, to bija pamanījusi. Viņa pavīpsnāja un skaļi iesmējās. Priedītes kundze paskatījās uz viņu, tad strauji apgriezās un uzrunāja ekrānu: “Šoreiz pietiek, Jokupēteri! Es eju pie Rāceņa kunga. Rīt pievedīs jaunu skaitļotāju. Bērni! Lūdzu, sāciet rakstīt jūsu domrakstus.”

Jokupēteris gan nebēdāja, jo skola spēja atvietot vienu skaitļotāju ar citu. Centrālais skaitļotājs kontrolēja visus atsevišķos aparātus, kā viņš pats to gribēja. Neviens vel nezināja, ka Jokupēterī sadarbojās trīs intelekti: cilvēku, mašīnu un marsiešu. Ar savām izdarībām Jokupēteris meklēja līdzsvaru.

VI. Alda Slimība...

Gulta kratījās un vaidēja. Aldis atvēra acis un piecēlās sēdus. Aldis bija viens no retajiem cilvēkiem, kas piespieda gultas robotam lietot ārkārtējus paņēmienus, lai viņu modinātu. Parasti notrinkšķināja zvaniņš vai atskanēja braša mūzika, un gulētājs cēlās. Aldis piespieda savai gultai izmantot visus iespējamus trikus, pirms viņš pēdīgi izlēma celties. Reiz gulta pat ziņoja ārstam, jo nebija paredzēts, ka cilvēks varētu gulēt tādos apstākļos. Skolas rītos gultai par nelīdzēja Aldi izmest uz grīdas, jo viņš gulēšanu turpināja arī tur uz grīdas. Šorīt gan bija citādi. Aldis aizstrēpuļoja līdz virtuvei un paziņoja, ka viņam sāp galva un vēders.

Māte nopūtās un teica: “Nu, tad izmērīsim dzīvības pazīmes.” Rieksta kundze izņēma dzīvības mēru no zāļu skapīša un aplika aproci labajai rokai, kā arī iebāza pelēku caurulīti Alda mutē. Viņa arī pasniedza mazas austiņas, kuras Aldis uzlika galvā. Katrā no šīm ierīcēm bija sensori, kas uztvēra kā darbojas dažādas ķermeņu sistēmas. Māte nospieda pogu, un uz ekrāna varēja lasīt: “TEMPERATŪRA 40. BĒRNS SLIMS UN NEDRĪKST APMEKLĒT SKOLU. JĀDZIEDINA PĒC 112. PLĀNA. JA TEMPERATŪRA LĪDZ RĪTAM NEBŪS KRITUSIES, BŪS JĀVED PIE ĀRSTA.”

“Aldi, tu tik bieži slimo, taču ārsti nekādas vainas pie tevis neatrod. Pēdējais strupi teica, ka vienkārši esi slinks un nevīžīgs. Ko lai ar tevi iesāku?”

“Māmiņa, es mēģināšu ātri izveseļoties un tad palīdzēšu tev iztīrīt māju.”

“Dēls, es zinu. Tu vienmēr ātri izveseļojies. Tieši to es nesaprotu. Nu man jāpošas uz darbu. Tu ej atpakaļ gulēt.” Māte noregulēja gultas kontroli uz “SLIMS”, un gulta sāka spēlēt vieglu, patīkamu mūziku.

“Vēlāk, ja tu jutīsies labāk, pusdienas uzsildi zivis un kartupeļus ar zirnīšiem. Man būs tevi vairāk jāpieskata. Tu par daudz trako un neģērbies pietiekam silti, kad ej ārā no pilsētas. Visu to labāko!

Rieksta kundze steidzās, lai laikus nokļūtu Baltezera vilciena pietātnē. Viņa strādāja Jaunrīgas Universitātes fakultātē pa sekretāri šādā veidā viņa cerēja iegūt ziņas par savu nozudušo vīru. Joprojām viņa ticēja, ka viņu atradīs. Senāk, Alda māte bija mākslas dejojāja. Agrāk viņa neskaitāmas stundas pavadīja dejojot, bet pēc Rieksta nozušanas kaut kur pie Jupitera, viņa līdzīgu laiku pavadīja baznīcā vai Baltezeru parkā.

Kad Aldis bija drošs, ka māte jau vilcienā, viņš kādu laiku nodarbojās ar kontrolētāju pogām, tad uzāva kurpes, mugursomā ielika siltās tuksneša drēbes un elpotāju. Aldis nebrauca ar vilcienu, tā lai viņa pēdas nevarētu izsekot, bet kājām aizrikšoja līdz tuvējam Baltezera Parkam. Viņš soļoja cauri parkam, izvairoties no ezera un arī no meža, kur auga Zemes koki. Ezers viņā vienmēr radīja

dīvainu sajūtu, ko māte izskaidroja ar svētuma nojautu, bet viņš pats ar tīrām bailēm. Nekur citur virs Marss bija sastopams tik lieks ūdens plašums kā Baltezerā, vai tik daudz koku – berzi, egles, draudzības koki, priedes, liepas un ozoli – viss lielākie augi visā Marsā. Daudziem šī vieta bija svēta un viņi to apmeklēja dzīves lielos gadījumos. Laulības noslēdza pie Draudzības kokiem. Bēdas izsūdēja pie Sērojošās Mātes ūdenskrituma.

Parkā bija aizliegts ienest jebkādas ierīces. Skaitļotāji, radio, rokziņi un citas ierīces bija jāatstāj ar sargu kas dežurēja pie galvenājiem vārtiem. Parks bija vieta kur cilvēks varēja patverties no jebkādam sazināšanas ierīcēm, medītēt, iegrimt pārdomās, vai brīvi sarunāties ar draugiem.

Aldis gan no vārtiem izvairījās, staigāja pāri simts metru gar parku malu un tad parastā vietā kur ozola zars sniedzās pāri pārkāpa sētai. Sasniedzis parka otro malu, viņš tāpat pārrāpas žogam pāri. Vel pusstundā sasniedza otro Zemes Nabas malu kur bija plaša dārzniecība kas piegādāja Jaunrīgu ar svaigām saknēm. Aldis pa dārzniecību soļoja uz Jaunrīgas pusi. Robottraktors brauca viņam garām, pielādēts ar zemaiņu ogām. Aldis nogaidīja līdzko traktors bija viņam blakus, tad ātri uzlēca pa kāpnēm uz traktora vadītāja sēdekli. Traktors apstājās un prasīja viņu identitāti, bet Aldis laimējās jo atslēga bija atstāta uz sēdekļa. Tā ļāva dārzniekiem braukt, apstāties, un turpināt bez ikreizes identitātes uzdošanu. Aldis iegrūda atslēgu un pārņēma kontroli no robottraktora. Trīspadsmit gadu vecam puikam stūri vija grūti novaldīt grumbuļainā zemē, taču

drīzi vien viņš nokļuva pie Nītaures lifta. Atslēgu viņš atstāja ieslēgtu un skriešus pameta robottraktoru.

Brīdi pēc tam, kad Aldis nozuda lifta stacijā, robottraktors sacēla trauksmi ar sirēnu, lampām un ar skaļruni: “NEZINĀMS UZBRUCĒJS! NEZINĀMS UZBRUCĒJS!” Robottraktors nebija laikā ticis uz savu galpunktu, un viņa programma sazinājās ar centrālo skaitļotāju kas paziņoja aizsargiem. Pa to laiku Aldis jau brauca augšup ar liftu. Ticis augšā Aldis izņēma virsmas uzvalku no mugursomas un ģērbtuvē pārgērbās. Elpotāju viņš turēja rokās, jo bija sevi jāidentificē sargrobotam un tikai pēc tam drīkstēja iziet Marsas atmosfērā. Viņam arī bija jāirē burbuļriepu ritenis, jo pašam tāds vēl nepiederēja.

Sargrobots prasīja: “KĀ JŪS SAUC UN KĀDS JŪSU NOLŪKS?”

“Rieksni Aldis. Braucu uz Nītaures ciemu, lai satiktu draugus.”

“HMMMM!??”

Aldis satrūkās, jo nekad nebija dzirdējis šādu stipru “HMMMM!??” no skaitļotāja. Tad sacēlās skaļi smieklis kas kļuva arvien skaļāki. Divas sievietes istabas otrā malā pagriezās un skatījās uz Aldi – vai viņš ir pie pilna prāta.

Skaitļotājs apklusā bet ārējie vārti tomēr nevērās. Aldis pagriezās uz promiešanu, tad dzirdēja čukstu.

“ALDI, NEDUSMOJIES. TU VARĒSI IET UZ NĪTAURI!”

Uz ekrāna tobrīd nebija robotsarga parastais zīmogs bet bēdīgs klauns ar sarkanu degunu.

“Jokpētera kungs!? Tu taču nevari mani izlaist ārā? Tu esi skolotāja palīgs, bet tu nēsi robotsargs.”

“JĀ, BET ES VARU PAVĒLĒT ROBOTSARGAM ATDARĪT DURVIS. TAČU VISPIRMS PASAKI KO TU TE ĪSTI MEKLĒ?”

“Nevienam neteiksi?”

“NETEIKŠU.”

“Es meklēju marsiešus, jo viņi zina kur ir mans tēvs. Māris vakar man piezvanīja un izstāstīja par notikušo. Domāju, tas cilindrs, ko Māra tēvs atveda no Ceresas ir senmarsiešu baterijas otrā puse.”

“ALDI, MUMS VAIRS NAV LAIKA RUNĀT.” No ekrāna nozuda Jokpētera seja un parādījās robotsarga zīme.

“CIK ILGI RIEKSTU ALDIS UZTURĒSIES NĪTAURĒ?”

“Divas stundas. Pēc tam braukšu mājās.”

“JA GRIBAT ATGRIEZTIES JAUNRĪGĀ, NĪTAURE JĀATSTĀJ PIRMS PULKSTENS 14:00. TUVOJAS LIELA VĒTRA. PĒC PULKSTENS 14:00 JUMS IETEIKTS PALIKT NĪTAURĒ PA NAKTI. TAGAD ATVERU DURVIS.”

Robotsargs atvēra ārējās durvis un Aldis uzkāpa uz īrētā burbuļriepuriteņa, uzvilka elpotāju un izbrauca rožainajā Marsa dienā.

Ātri braucot, pēc pusstundas jau bija Nītaurē. Novietojis riteni Krūmiņu garāžā un apstaigāja Krūmiņi māju, līdz atrada dīvainās pēdas. Netālu no mājas sijātājs pār izmeklēja tonnu pēc tonnās mēģinot atrast otro cilindru, ko Krūmiņš bija naktī izsviedis.

No attāluma, it kā bailēs, divi aizsargi vēroja, kā lielā mašina vandās pa smiltīm.

Aldis veikli nozuda tuksnesī, lai aizsargi viņu nenotvertu un nepratinātu. Viņš sekoja Māra un Māras pēdas, līdzko tās apstājas pie švamsūnas čemura. Aldis uzņēma vairākas fotogrāfijas no pēdām līdzko tās nozuda tuksnesī.

Gandrīz pēc veselas neveiksmīgas stundas Aldis bija gatavs doties atpakaļ. Pēkšņi viņš ieraudzīja kaut ko spīdošu švamsūnā un drusciņ to paspārdīja. Tad ar kreiso roku viņš izrāva mazu zilu cilindru. Ielika mugursomā un devās atpakaļ uz Nītauri. No tālienes viņš ievēroja aizsargu lidmašīnu, aizslēpās aiz akmeni un gaidīja, kad aizsargi aizbrauks.

Pulkstenis jau rādīja 14:08 kad Aldis sāka iet uz ciema garāžu, lai dabūtu savu riteni. Garāžā saziņotājs blinkšķinājās, kauca un uz ekrāna zibsnīja burti: “ZIŅOJUMS RIEKSTU ALDIM.”

Aldis piegāja pie ekrāna un sevi identificēja: “Esmu Aldis Rieksts.”

Burti nozuda un ekrānā parādījās Jokpētera kunga klauna seja.:

“ALDI! VĒTRA IR JAU KLĀT. NEBRAUC ŠODIEN MĀJĀS UZ JAUNRĪGU. TAVA MĀTE SAPRATĪS KA VĒTRAS DĒĻ TU NEVARI ATGRIEZTIES. ŠONAKT PALIEC PIE KRŪMIŅIEM. KRŪMIŅAM ĻOTI INTERESĒ TAS, KO TU ŠODIEN ATRADI SMILTĪS. ES PAZIŅOŠU TAVAI MĀTEI, LAI VIŅA NERAIZĒJAS.”

Aldis nespēja laukus apgriezties lai sastaptu uzbrucēju, un Māris viņu nogāza zemē. Aldis ātri uzmetās Mārim uz krūtīm un teica, “Nu, tava likteņu stunda klāt. Kāds tavš pēdējais vēlējums, kerli?”

Tai brīdī Māra satvēra Alda kājas un mēģināja viņu novilkt no brāļa. Tad abi puiši uztrūkās kājās, viens paņēma Māras rokas, otrs kājas un grasījās viņu izvest pa durvīm ārā kupenā. Kamēr viņi plosījās saziņotāja ekrānā atkal parādījās Jokpētera seja:

“BĒRNI! ĀRĀ SĀK JAU PLOSĪTIES VĒTRA. TĀ BŪS VIENA NO SLIKTĀKĀM MANĀ PIEREDZĒ. NEVERIET DURVIS. ALDI! KUR IR TAS PRIEKŠMETS, KO ATRADI?”

“Manā mugursomā.”

“PARĀDI MĀRIM UN MĀRAI.”

Aldis izņēma cilindru ar caurspīdīgo galu un parādīja abiem draugiem.

“Kur tu to dabūji? Es sapratu no Jokpētera kunga, ka tu esi slims un mājās gultā. Bet tu neesi nedz arī izskaties slims,” teica Māris.

“Man atkal uznāca skolas drudzis. Es domāju šeit svaigā gaisā varētu ātrāk izveseļoties. Šo daiku atradu smiltīs pie švamsūnas akmens.”

“Man arī ir ko parādīt,” Māris izvilka no kabatas aploksni un izņēma lapu kur bija rakstīts:

Krišjāņa Barona skolas gadskārtējais sekmīgākā 8. klases skolnieka konkurss. Pirmā godalga piešķirta Krūmiņu Mārim – Ekskursija uz Ceresu ar diviem līdzbraucējiem.

“Māri! Tu taču ņemsi mūs abus līdzī!” jautāja Aldis.

“Zini, tā ir laba doma! Parasti laimētāji brauc ar vecākiem, bet mani vecāki laikam brauks atsevišķi tik un tā. Bez tam es esmu kapteinim Zibertam labs draugs. Tu zini, viņš vada *Spīdolu* kas pēc mēness izbrauks uz Ceresu. Taja braucienā arī būšot slavenais astronomijas profesors Bluķis. Iesim mājās sagatavot plānus.”

VII. Ekskursijas Plāni

“Vai Aldis nevarētu pārgulēt pie mums, jo ārā plosās vētra?”
Māris stāvēja blakus tēvam, kas skatījās tele ziņas un tikai pa pusei viņā klausījās.

“Es domāju nē, jo pa vētras laiku viņš šurp nevarētu tikt.
Varbūt piektdien vai sestdien.”

“Bet tēt, viņš jau šeit mūsu garāžā. Vētras laikā viņš taču mājās nevarētu tikt.”

“Kā viņš šeit gadījās? Es ceru, jūs nespēlējat kādus jokus.
Tādā gadījumā viņš var pārgulēt ciema sanatorijā.” Tēvs izteica nopietni taču acis bija smaidīgas jo viņš zināja: Māris savu draugu spēs attaisnot.

“Aldis atbrauca paskatīties, kas šeit noticis. Skat dažas viņa uzņemtās fotogrāfijas. Viņš arī atradis savādu priekšmetu svaigā švamsūnā. Tas gan neizskatās kā tavi vai Māras cilindri.” Māris tēvam parādīja zilgano mazo cilindru ar caurspīdīgu bumbu vienā galā un trim mazām podziņām malā.

“Ak tā!? Ko gaidi? Nāciet! Mums daudz ko runāt. Tēvs pavēlēja televizoram izdzist un cieši ieskatījās zēnā – linu baltie mati, stingrais zods un dedzīgi zilās acis veidoja īpatnu seju. Viņš bija pagars un kalsnējs, tomēr labi muskuļots un koordinēts. Tēvs sasveicinājās: “Labvakar! Esmu Jānis Krūmiņš, Māra tēvs.

“Aldis Rieksts. Apmeklēju Nītauri jo ticu, ka senmarsieši vēl apdzīvo Marsu, droši vien zem smiltīm. Aldis runāja ar Māra tēvu kā sev līdzīgu un tas lika Krūmiņam justies mazliet neērti.

“Konkrēti fakti gandrīz nav. Kā tu to pamato? Un kur atradi šo priekšmetu?” Māra tēvs pacēla mazo cilindru ar caurspīdīgo galu.

“Vai tad šis nav konkrēts fakts?” Aldis norādīja uz mazo cilindru. “To atradu pie asā akmens apmēram divas trešdaļas kilometra ziemeļaustrumos no Nītaures. Apskati manas fotogrāfijas. Vai redzi pēdas, kas švamsūnā?”

“Kā zini, ka tās ir marsiešu pēdas?” prasīja Māris.

“Pirmkārt, līdzīgas pēdas atradu Jaunrīgā Baltezera krasta smiltīs. Pakrēslā es arī redzēju it kā lielu matainu olu, kas ieripoja brikšņos. Es bieži esmu parkā. Tur notiek dīvainas lietas. Lai gan arī drusku bailes. Bez tam varbūt interesēs mana tēva neizkaidrāmo pēdējā ziņojumā bija minētas “prātīgas olas”. Tās “prātīgās olas” ir marsieši, un viņi noteikti zina kas ar manu tēvu noticis.”

Klausītājiem nebija ko teikt. Viņi redzēja, ka Aldis uztraucies. Māris pagrieza sarunu citā virzienā. “Tēt, man ir labas ziņas. Skolā ieguvu pirmo vietu, un nu varēšu braukt uz Cerēsu ar diviem draugiem.”

“Apsveicu tevi, dēls. Taču brīnos par godalgu. Vai tad skolai nebūtu zināms, ka braucieni uz Ceresu kļuvuši gandrīz šaubīgi? Nupat tele ziņās stāstīja, ka nozudis kaut kur starp Marsu un Ceresu starp pasaules kuģis *Maira*. Šis ir otrais gadījums trīs gadu laikā. Tu teici, ar diviem draugiem. Man diemžēl drīz jādodas atpakaļ uz Ceresu, šoreiz vadot laboratorijas kuģi. Tāpēc mēs ar

māti atkritīs kā līdzbraucēji. Liekas, brauciens būs jāatliek kādu pusgadu, līdz visa ģimene varēs braukt atvaļinājumā.”

“Tēti, es gribēju lūgt Aldi ar Māru.”

“Hmm. Kā tad ir ar viņu skolu?”

“Mārai jābeidz pētījums par Marsa akmeņiem. Tad viņa būtu visu paveikuse, bet Ceresa ekskursiju varētu izmantot kursa darbam,” teica Māris.

“Man pašam ir speciāli izkartojumi ar skolu,” teica Aldis
(*domādams, ka noteikti Jokpētera kungs kautko izstrādās.*)

“Un kapteinis Zīberts vadīs *Spīdolu* pēc divām nedēļām,” teica Māra. Kapteinis Zīberts bija tuvs visai Krūmiņu ģimenei, jo likās ik reizi, kad bija sagadījies tā, ka viņi pārcēlās no vienas pasaules uz otru, tieši Zīberts bija viņu kapteinis.

Māte lūdza visus vakariņās un piebilda, ja jau Zīberts ir kapteinis, tad ļausim bērniem lidot vieniem pašiem. Uzticamāka cilvēka par Zībertu nav.”

“Jā. Laikam jau bērni kļūst pieauguši!” norūca tēvs.

VIII. Māras Akmeņi

Māra bija sajūsmināta un reizē arī nobijusies par iecerēto Ceresas braucienu. Aldis bija sastāstījis visādas lietas par zvaigžņu laupītājiem un Zintāru Riekstu. Viņu nomierināja vienīgi tas, ka vecāki tiem sekos pēc pusotras nedēļas ar visjaunāko starp pasaules kuģi *Dēklu*.

Pašreiz viņai darba netrūka. Akmeņainā joslā netālu no Nītaures Māra vāca ģeoloģiskos eksponātus. Ja pētniecības projekts nebūšot pabeigts, pārzinis Rācens neatļaus viņai braukt brālim līdzī ekskursijā.

Ar nūjiņu viņa apgāza sarkano akmeni un redzēja, ka koši zils kristāls atspīd saules gaismā. Viņa bija tik aizņemta ar savu jaunatradumu, ka nepamanīja pēkšņo kustību smiltīs ap viņu. No smiltīm strauji līda ārā septiņas garmatāinas “olas” katrai divas acis uz gariem kātiem vai metru garumā. Olveidīgām būtnēm nebija ne kāju, ne ausu, ne roku. Roku vietā vīstījās virvjuveidīgi taustekļi, kas sadalījās trijos, mazākos pirkstveidīgos tausteklīšos. Kad Māra pirmo “olu” pamanīja pēdējā jau bija izrakusies no smiltīm. Visas septiņas būtnes sāka lēkāt kā basketbumbas uz saviem rezgaliem uz priekšu un atpakaļ palēnā ritmā. Māra centās apvaldīt šausmas jo skolā mācīja, ka paša bailes ir vislielākais ienaidnieks.

Tad mazais puduris sāka lēkāt virzienā uz priekšu, līdz nokļuva pie švamsūnas apklātā akmens aiz kura pēdas nozuda. Olbūtnes sadeva taustekļus tā, ka ielenca meiteni un akmeni. Pēc īsa

brīža Māra juta, ka akmens kustās uz augšu. Tā raupja virsma pārvērtās par spožu, gludu, metāla cilindru. Kad cilindrs apstājās, tajā atvērās durvis, un olbūtnes bīdīja Māru iekšā. Viņa gan gribēja pretoties, taču sajuta dīvainu nespēku un pašai nemanot viņa jau bija iekšā, un durvis aizvērušās. Meitene mēģināja atgūties un krāja spēkus gaidot nezināmo.

Grīda drusciņ noraustījās un tad Māra sajuta pēkšņu kustību, it kā viņa būtu liftā. Kad acis pierada pie vājo gaismu, Māra saskatīja olbūtņu spalvainos ķermeņus. Nemitīga klikšķināšana un svilpieni, kas atgādināja putnu barus pirms saullēkta Baltezera Parkā, vēlāk izrādījās olbūtņu sarunas. Tad grīda atkal noraustījās un Māra juta, ka viņi ir apstājušies.

Durvis pēkšņi atsprāga un atspīdēja gaisma. Tā apžilbināta Māra nevarēja pie tik straujām pārmaiņām pierast, un viņa nepretojās, ka olbūtnes bīdīja pa koridoriem. Uz priekšu, pa kreisi, pa labu, tad lejā, apkārt milzīgam cilindram, kas sniedzās varbūt 200 metru gaisā un savienojās ar milzīgās telpas griestiem.

Māra apgura, un viņas paškontrolē sāka šķobīties. Puduris ar septiņām olbūtnēm pārstāja lēkāt un gaidīja. Tad sienā atvērās zilganpelēkas durvis un viņu priekšā stāvēja olbūtne mirdzošās drēbēs, bez garām spalvām, bez antenām kādas Māra bija ievērojusi saviem gūstītājiem pie galvas.

“Labdien, Māra! Mēs tevi gaidījām. Novelc elpotāju un jūties kā mājās. Mani sauc Illūrs, un šeit uz manu galvu mans mazais draugs Čī-Čī ko mēs saucam par džaunotu un jūs, cilvēki, par marszaķi.”

Māra vēroja matu kušķi, kas tupēja starp Illūra acu kātiem un laizīja savas ķepiņas. Viņa arī ievēroja, ka Illūra mutes priekšā atradās kastīte no kuras nāca runāšanas skaņa.

“Kāpēc jūsu draugi izskatās savādāki nekā jūs pats? vaicāja Māra.

Ar vienu taustekli Illūrs noņēma aparātu no mutes, paklakšķināja mēli, pāris reižu iesvilpās un noskatījās, kā Māras gūstītāji barā aizlec pa gaiteni. “Māra, būsīm draugi. Uzrunā mani par ‘tu’ nevis ‘jūs’. Lūdzu, ienāci manā istabā, un es pastāstīšu tev par mums un arī mazliet par jums.”

Viņi abi iegāja istabā, kur bija viens krēsls, mazs galdiņš un uz grīdas ļoti mīksta grīdsega.

“Šeit es dzīvoju. Šī ir mana pasaule. Lūdzu, apsēdies!”

“Vai jums arī nav krēsls” Māra vaicāja, nervozi stāvēdama pie vienīgā krēsla istabā.

“Māra, nekautrējies! Apsēdies! Man krēsla nevajag. Un neaizmirsti – ‘tu’ nevis ‘jūs’.”

“Atvainojos”, nomurmināja Māra.

“Tu prasīji par atšķirībām starp maniem cilvēkiem. Ir jau atšķirības arī starp taviem cilvēkiem. Piemēram, starp tevi un tavu brāli, vai ne?”

“Vai tad tās bija sievietes?”

“Nē. Tie bija virsmas strādnieki, kas ir speciāli pielāgoti apstākļiem, lai varētu brīvi kustēties tuksnesī un plānā gaisā. Viņu antenas uztver magnētiskos viļņus lai tie pirms vētras laikus atrastu patvērumu un ieraktos smiltīs. Šis mazais dzīvnieciņš Čī-Čī ir attāls

radinieks Zemes hamsteram. Agrāk mūsu pētnieki apmeklēja Zemi un atveda šurp dažādus eksponātus. Mums tagad tas vairs nav jādara jo skaitļotājs izkalkulē apstākļiem piemērotu dzīvības formu un vairāku gadu laikā tiek veidotas būtnes, kas spej šajos apstākļos dzīvot. Te rodas arī mūsu lielās domstarpības un atšķirības. Jūs taču gribiet Marsu pārvērst par piemērotu dzīves vietu cilvēkiem.”

“Jā. Tāpēc tētis teica, ka mēs dzīvojam izlūkciemā, nevis Jaunrīgā.”

“Zini, Māra, kādreiz mani senči izceļoja no zvaigznes tur,” Illūrs rādīja ar taustekli uz sienas, kur parādījās zvaigžņu karte, “pie Cignas 61. Tajā laikā viņi izskatījās kaut cik līdzīgi taviem cilvēkiem. Tad izrēķināja, ka kauli un citas sistēmas neizturēs starpzvaigžņu braucieni un izveidoja ķermeni bez skeleta. Pēc šīs pirmās pārvērtības mēs vienmēr maiņām paši sevi nevis apstākļus. Mūsu ķermeņi vairs nav cietumi. Vai tu gribi dabūt ko ēst vai dzert?”

Mārai ļoti gribējās ēst, taču apstākļi likās tik sveši, ka viņai sametās bailes un viņa atteicās.

“Ko nu ‘nē paldies’! Palūkosim kas mums ir ēdams.”

Daļa no labās puses sienas nozuda griestos un parādījās lete, maza izlietne, vairāki krāni, mazi skapīši un vadības pulsts ar daudzām pogām. Uz letes bija bļodas ar zemainēm, āboliem, avenēm un citiem augļiem. Illūrs atbildēja uz Māras neizteikto jautājumu: “Jā, tie ir no Jaunrīgas. Mēs jau varētu tos analizēt un paši izražot taču tad katrs ābols garšot tieši tāpat kā visi citi, un arī mūsu jauniešiem pazustu interesanta nodarbošanās.”

Illūrs Mārai pasniedza augļu bļodu, un viņa bikli paņēma vienu ābolu un teica, “Paldies!”

“Zini, mūs ļoti interesē tie cilindri tavā mājā. Ir ļoti bīstami tādus dzīvoklī turēt.” Illūrs tad iesaucās: “Ha, vai pat veselā pasaulē! Vai tu zini kas tie ir?”

“Nē, atbildēja Māra. Viņa pūlējās izmantot visas savas zināšanas, jo saprata, ka viņai pieder kaut kas olbūtnēm ļoti vajadzīgs.

“Tu esi mācījies fiziku, vai nē?”

“Protams, esmu...” Māra nenobeidza teikumu, jo nojauta ka pretiniekam nedrīkst dot informāciju.

Illūrs Māru drusciņ novēroja un tad turpināja: “Labi, tad tu sapratīsi. Cilindri ir vienpola magnēti ar spēju izsūkt zvaigžņu enerģiju. Tā saucamie “melnie caurumi” arī ir vienpola magnēti. Enerģija no melnajiem caurumiem nevar izbēgt nekādā formā. Mani senči atklāja ja izgatavo vienpola magnētu ar līdzīgu frekvenci, bet pretēju polarizāciju no melnā cauruma, tad abi poli izveido vāju magnētu kas savienots cauri vairākiem gaismas gadiem. Viņi arī atklāja ja izveido divus vienpola magnētus ar līdzīgiem poliēm un saliek Džangolī attālumā, tas ir, 1.573 metru, tad melnā cauruma enerģija tiek izsūkta pa hipertelpu no melnā cauruma līdz cilindram, tad par parasto telpu līdz otram un tad atpakaļ līdz melnam caurumam. Kamēr enerģija ir parastā telpā, to var izmantot, bet savukārt, šī enerģija var arī visu apkārtni iznīcināt. Tā arī sasprāga mūsu pirmā pasaule, ko mūsu senči apdzīvoja šinī saules sistēmā. Tā atradās starp Marsu un Jupīteru. Tas pats būtu noticis ja tavs tēvs

nebūtu instinktīvi cilindrus atdalījis, tā pārtraucot enerģijas uzbūvi. Ja Cilindri būtu atstāti kopā, tad pēc dažām minūtēm tie jau tik ļoti sakarstu, ka izkausētu caurumu mājas grīdā un grimtu dziļāk un dziļāk Marsā. Enerģijai pieaugot un ar vien dziļāk grimstot tuvāk pie pasaules centra šī pasaule pēc kāda laika arī sasprāgtu.”

“Kāpēc mani šurp atveda?” Māra pārtrauca Illūra garo priekšnesumu. Čī-Čīs nolēca no Illūra galvas un pieskrēja pie Māras. Viņa iecēla to klēpī un sāka to glaudīt.

“Mēs tevi šurp atvedam tāpēc, ka šī pasaule būs apdraudēta, ja mēs visus cilindrus nedabūsim savās rokās” – Viņš pagrieza acis uz leju un izlaboja: “varbūt labāk teiksim – taustekļos. Tev mums ir jāpalīdz.”

Māra atcerējās, ka pie Gaiziņkalna alā, akmens dobumos, atradās arī citi cilindri katrs atšķirīgā krāsā atsevišķi nolikts kā pa plauktiem. Māra tad bija paņēmusi tikai vienu rādīt vecākiem un skolotājam.

“Zinu, jūs vienu cilindru nozagāt no mūsu mājas, tāpat kā jūs nozagāt šos ābolus.”

“Otrais cilindrs ir pie aizsargiem. Bet tas, ko atrada lielais smilšu sijātājs Nītaures ciemā? Kur trešais cilindrs? Kur tu vispār atradi cilindrus? Tavs tēvs atveda cilindrus no Ceresas. Tu esi Krūmiņu ģimenes ģeoloģe. Kur atradi pārējos? prasīja Illūrs.

“Te pat, tuvumā vai varbūt Nītaures otrajā pusē. Es skaidri neatceros,” Māra vientiesīgi atbildēja.

Illūrs viņu novēroja, taču nevarēja saprast, vai meitene melo, vai stāsta patiesību...

Šajā brīdī visa istaba iegaismojās un Māra manīja, ka siena ir caurspīdīga vairākās vietās kur viņa tiek novērota vairākām acīm. Tad istabas grīda vairākas reizes saviļņojās, gaismas nodzisa un pēc brīža atkal uzliesmoja.

Tajā vietā, kur izskatījās siena vēsa un zaļgana, iegaismojās televizora ekrāns. Parādījās olbūtne, kuras acis kustējās uz augšu un leju. No svilpieniem, rūcieniem un klikšķiem varēja manīt, ka noticis kaut kas nelabs.

Illūrs Mārai pateica: “Tavi trakie cilvēki pētot cilindru to pārgrieza. Tas iznīcināja melno cauruma līdzsvaru kas ir vai 433 gaismu gadu attālumā. Šeit bija tikai sprādziens kas iznīcināja laboratoriju. Tur, izcēlās supernova. Tev būs jāpaliek šeit. Mēs tev palīdzēsim, atcerēties kur tu atradi cilindrus. Šeit ir arī daži tavi cilvēki. Vēlāk tu viņus varēsi satikt.”

Māra sāka raudāt.

“Drīz mēs būsim gatavi tavu pusi oficiāli satikt. Tad tu varēsi iet mājās. Čī-Čī paliks pie tevis. Vēlāk ierādīšu tev istabu ar kārtīgu gultu. Esam arī ieskaņojuši dažas grāmatfīlmas. Tu tās varēsi noskatīties televizorā. Nebēdā! Ar tevi ļauns nenotiks. Kad viss būs garām, varēsi daudz ko pastāstīt saviem draugiem.” To pateicis, Illūrs izlēca pa durvīm kuras cieši aizvērās aiz viņa.

IX. Ar Pūralādi Rīgā Brauc...

Māra sāka skriet Illūram pakaļ. Taču durvis aizcirtās.
Meitene apmetās apkārt, jo manīja kaut ko noskrienam gar kājām.
“Čī-Čī!”

Sevi mierinādama, Māra pacēla Čī-Čī un sāka to glaudīt.
Viena pati. Dziļi pazemē. Tumsā bailes auga augumā. Sirds sita
strauji. Māra bailes centās izdzīt ar intensīvo apmācību, ko viņa bija
mācījusies kā burtiece.

Māra vēlreiz rūpīgi izpētīja istabu. Sienā kur pirms dažiem
mirkļiem spīdēja daudzās acis, tagad glūnēja tikai divas. Māra
piespieda seju pie stikla un redzēja, ka acis pieder olbūtnei, kas tup
blakusistabā, kas pilna ar dažādām ierīcēm. Tā kā Māra turpināja
iekšā skatīties, olbūtne palēca dažus lēcienus, piespieda kādu pogu,
un blakus istabā vairs nevarēja saredzēt.

Māra saudzīgi nolika Čī-Čī uz krēsla, tad sāka, ar abām
dūrēm dauzīt pa durvīm. Nelīdzēja kā nelīdzēja. Tad viņa saļima
turpat zemē un sāka raudāt. Čī-Čī ielēca viņas klēpī un pieglaudījās
gan Māras krūtīm. Viņa noglāstīja brūnganpelēko kažociņu un
izmisusi teica: “Nu, Čī-Čī, vai tu nezini, kā izkļūt no šejienes?”

Čī-Čī paskatījās gūsteknei acīs, uzlēca uz viņas pleca un sāka
skrāpēt sienu blakus durvīm uztraukti klakšķinot. Māra aptaustīja
vietu kur Čī-Čī kārpījās. Tur nebija nekādu pogu.

“Laikam tu arī gribi tikt laukā, bet neproti?”

Čī-Čī ieskrējās un lēca augstu pret sienu.

“Vai man jāmeklē augstāk?” Māra mēģināja ap to vietu, ko olbūtnēm būt visērtāk aizsniegt ap metru no zemes. Pēkšņi durvis nozuda sienā. Vēlreiz piedūra pirkstu jūtīgajai vietai un durvis aizsāvēs ciet. Vēlreiz pieskārs, un tās atslīdēja vaļā. Uztraukta lēkāšana un klakšķināšana gaitenī mudināja Māru. “Draudziņ, pagaidi,” viņa teica Čī-Čījam. “Jāpaķer kaut kas ēdams.” Viņa pieskrēja pie ābolu bļodas un iebrūda dažus mugursomā.

Pēkšņi, gaismas nodzisa. Vēdinātājs un cita mehanizācija apklusā. Tad dzirdēja svilpienus un satrauktus klikšķus. Grīda sāka kratīties. Smagi kritieni tālumā...tuvumā...visapkārt. Akmens sienas plīsa un to gabali kā dzīvs nezvēru bars berzās cits pret citu. Kā no murga uzcēlusies Māra iekliedzās, tad saplaka. Tad dziļa tumsa. Nāves klusums.

Māra uzvilkās sēdus. Sāpēja, gan nelikās ka kas būtu lūzis. Tālumā mašīnērija ierūcās. Durvīs parādījās bāla gaismas bumba. Stari izdūrās no bumbas un sāka telpu izmeklēt mezdams starus uz sienu, pēdīgi atspīdēja uz meitenes seju. Māra veikli iemuka gaitenī. Durvis aizcirtās ar gaismas bumbu istabā. Viss atkal tumšs. Taustīdama sienu viņa virzījās uz priekšu. Pie kājām viņa sajuta Čī-Čī un uzcēla to uz sava pleca. Pār desmit metru attālumā viņa ieraudzīja bālu, fosforizētu gaismu. Gaismas bumba atkal šāvās pretim, un mēģināja Māru iedzīt atpakaļ istabā. Čī-Čī nolēca un skrēja pa labi un Māra devās tam pakaļ. Taču priekšā citas gaismas bumbas bija salaidušās kopā. Ko nu?

Čī-Čī skrēja pa grīdu uz priekšu bumbām pa apakšu. Māra rāpus tam pakaļ. Bumbas nolaidās zemāk. Kad tās pieskārs deva

ķermenim elektrisku spērienu – sāpes sitās caur visu miesu. Tomēr, Māra turpināja virzīties uz priekšu. Dzirdēja Čī-Čī klikšķināšanu un apstājās. Nu, gaitenī no abām pusēm tuvojas raganīgās bumbas. Māra aizmiedza acis, norāva kurpi un meta ar visu sparū pret gaismas mudžekli. Ar tādu pašu sparū kurpe atlēca no bumbām un nolidoja Mārai garam. Viņa pagriezās, lai redzētu, kur kurpe aizlido.

Aiz muguras ierunājās kāda balss, “Meitiņ, paņem savas kurpes. Tās vēl būs vajadzīgas.”

Māra pagriezās un redzēja ka bumbas attālinās. Priekšā stāvēja neliela sieviņa. Aiz viņas vaļējās durvis un istaba kuru apgaismoja vēl draudīgās bumbas. Sieviņai ļoti vecā sejā starp grumbām iegrimušas divas lietus pelēkas acis. Vecenīte ierunājās. “Esmu zalkšu cilts. Bet tu laikam to nesaproti?”

“Zalktis ir Zemes čūska. Tādas kādreiz dzīvoja ap mājām un arī mežos,” nedroši minēja Māra, kas bija dzirdējusi daudz pasaku.

“Uzminēji. Nu, nāc vien šai istabā, kur mājoju jau četrpadsmit gadu.”

Māra bailīgi paskatījās uz gaismas bumbām.

“Tu baidies no šīm?” Vecenīte sāka dziedāt:

Kūru guni tumšā naktī,

Kūru guni istabā.

Lai nāk manā istabiņā

Saules gaismas nesējiņa.

Atlikušās gaismas bumbas ielidoja istabā un apdzisa. Večiņa aizvēra durvis. “Meitiņ, kā tevi sauc un kā tu šeit nokļuvi?”

“Esmu Māra. Olbūtnes mani sagūstīja tuksnesī. Un jūs?”

Vecā nospļāvās. “Ko, jaunais cālēns gan gribētu zināt par šādu vecu raganu?”

Vecenes tonis Māru nobiedēja. To pamanījusi, vecā sieva vienkārši teica: “Esmu Zīle, dzimusi Meirāne, tālajā Zemē, Senlatvijā, 1966. gadā. Manā mūžā bijuši daudzu uzvārdu, daudzi vīri. Mani var saukt par Zīles Vecomāti. Tavs vārds man patīk. Māra. Zvaigžņu Māra. Zemes Māra....Tev gaiša nākotne...”

Māra apmulsa un nezināja, ko teikt.

“Tavs draugs Illūrs drīz atgriezīsies. Roboti būs saveduši visu kārtībā. Pienācis laiks bēgt.”

“Bēgt? Illūrs taču apgalvoja, ka drīz varēšu atgriezties mājās.”

“Jā. bēgt. Mēs taču esam bēgļu tauta. Vai ne? Illūra uzdevums nav tavējais. Mārīt, ielieci šos, manus darbus tur pūra lādē.”

Māra skatījās uz lielu, varā rakstiem apkaltu kārbu.

“Šos darbus gatavoju vienu pēc otra, tā lai Illūra aģenti mani neanalizētu. Jauni darbi viņus arvien pārsteidza. Tie bija saistošāki nekā manas vecās smadzenes. Visus tomēr viņiem neatstāšu.”

Māra palīdzēja vecenītei pildīt pūru ar dažādiem audumiem un citiem rokdarbiem.

“Varbūt tev pazīstams stāsts par Šeherezādi? Viņa dzīvoja senajā Arābijā un sevi izglāba ar nebeidzamu virkni stāstu. Illūrs

varbūt var uzsūkt vairāk zināšanas nekā es, taču mērojoties gribasspēkiem, izrādījās, ka manējais stiprāks. Nezaudēju sajūtu, ka esmu Zīle. Ar saviem stāstiem un darbiem aizkavēju Illūru un paturēju pati sevi. Čī-Čī, te tev gardums!”

Svaiģi cepto rausi Čī-Čī satvēra ķepiņās un ātri apēda. Vecā Zīle prata Čī-Čī pielabināt. Viņš bieži viņai veica mazus pakalpojumus.

Čī-Čī, šodien tev būs jāpaveic liels darbs. Parādi, kā tikt uz Jaunrīgu.” Zīle uzsēdās uz pūra lādes un uzvilka sev līdzi Māru. Čī-Čī sāka skriet uz priekšu, un trīs gaismas bumbas sekoja tā, ka bija iespējams redzēt. Pūrlāde pacēlās gaisā un virzījās bez skaņas līdzi.

Zīle turpināja savu stāstāmo kamēr Mārā izbrīnā skatījās kā pūralāde slīd uz priekšu. Pēc laika ceļš nonāca pie milzīgu telpu kur kristālā veidojumi gulēja starp akmeņiem, kā kādā japāņu dārzā dažādos izkārtojumos.

“Tie, meitiņ, ir senmarsieši.” Daži akmeņi spīdēja kā dimanti. Citi savēlušies kā daudzkrāsainās bizēs. Vēl citi izskatījās kā daudz zaroti krūmi. Pa vidu bija arī lieli un smuidri kā egles. Katrs akmens savās krāsās, kuras bieži mainījās ritmiskā gaismas spēlē. “Visvairāk viņiem patika Lielvārdes josta ko iemācījos aust no savas vecmāmiņas. Smadzeņu akmeņiem arī patīk dziesmas, sevišķi dažas ko viņi grib dzirdēt atkal un atkal.”

Vecā Zīle sāka skandēt senās vārsmas:

Caur sidraba birzi gāju,

Caur sidraba birzi gāju,

Ne zariņu nenolauzu,

Ne zariņu nenolauzu.

Burvīgais kristālu mežs sāka šalkt līdzī, un krāsas metās no viena “stāda” uz otru. Māra sāka aizsapņoties, un pamazām viņas prātā sāka veidoties cilvēku tēli, tur, kur gaisma nozuda tumsā, miglā.

Meitiņ, neļauj sevi ieraut sapnī. Viņiem ir liels spēks. Viņi te sēdējuši tūkstošiem gadu domādami dziļas domas. Viņi vara būt arī domu ēdāji.

Vecā Zīle sāka dziedāt citas dziesmas daudzas Mārai nesaprotamās valodās. Palēnam senmarsiešu krāsas saplaka brūnos un pelēkos toņos. Pūralāde ar braucējiem atstāja milzīgo telpu, kas pilna ar seno Marss inteliģenci.

“Vai par vēlu! Murgi īstenojušies,” ievaidējās Zīle. Pūralādi ielēna smagi bruņoti jātnieki. Zirgi izskatījās vairāk pēc pūķiem ar atņirgtiem zobiem un degošu dvašu.

“Mierā, ragana! Atgriezies savā istabā! Meitene, bēdz; pirms viņa tevi apbur!” sauca tumšs tēls, pulka vadonis.

“Tie ir smadzeņu akmeņu radīti murgi. Neklausies! Viņu spēki ir lieli, taču mūsējie varenāki. Sadosimies rokās! Raidi savu prātu uz to, kas tevi baida un dzen to projām ar savu gribu!” pavēlēja Zīle.

Neziņā, Māra sastinga. No grīdas tieši Māras priekšā izlauzās galva, šņākdama un rūkdama kā pasaku pūķis. “Dod roku,” sauca Zīle. “Tas ir senmarsas pazemes dzīvnieks, Naugals.” Čī-Čī

uzlēca Zīlei uz pleca, tad noslēpās aiz galvas. Māra ielika sava rokas Zīles vecajās, un Vecā Zīle sāka dziedāt. Naugals uzpūtās tā kā milzīgs balons gandrīz piepildīdams visu telpu. Mārai bija grūti elpot. Gaismas bumbas lidoja Naugalam apkārt un apkārt un tām pievienojās vēl citas. Ik pa brīža gaismas apvienojās un iedeva Naugalam elektrisku spērienu. Dzīvodams pazemes alās Naugals viegli nepanesa gaismu.

„Ragana, tiec pati galā ar savu velnu!” dārdēja pulka vadonis, kura zirgs pacēlies uz pakaļkājām sāka sarauties, tad saplūda kopā ar savu kara pulku un gaismas bumbu pavadīts, izgaisa kur Naugals nozuda no cauruma kur tas bija izlīdis.

„Tagad, ceļš uz Rīgu brīvs!” sauca Vecā Zīle. “Sen marsieši var atgriezties savos mūžīgos sapņos.

Sekodama mazajam dzīvnieciņam pūralāde turpināja savu ceļojumu. Tā nonāca pie tikko izraktas alas, un Čī-Čī uzlēca uz pūralādi. Turpinot ceļu, alas iedobumā iedegās gaisma. Tur tupēja Illūrs. Māra, uztraukumā, gandrīz nokrita no pūralādes.

„Steidzaties pie savējiem lai jums laimīgs ceļš! Paldies par visu, ko tu mums esi rādījusi, Zīle! Tavi darbi un garīgie radījumi mums derīgāki nekā tavas smadzenes. Paldies arī par Naugala apturēšanu! Paņemiet arī šo ierakstu. Varbūt vēlāk jūs labāk sapratīsiet mūsu viedokli. Atceļš tiks aizbērts. Tiksimies zvaigznēs!”

Aiz Illūra atvērās durvis, un viņš nozuda. Zīle uzsauca lādei lai brauc un aiz tās alas sienas sāka brukt. Gar alas malām zibeņoja elektrība, un braucējus apņēma ozona, sēra un deguma smaka.

Gandrīz nesamaņā ceļinieki izbrauca uz virsmu. Alas eja bija pazudusi, tās vietā tikai sīki akmeņi un smilšu kāpa.

Pūralāde ieskrējās, iegāzās ezerā, un nozuda. Drīzi tā sprauslodama lielus burbuļus atkal parādījās peldēdama ūdenī. Vecā Zīle uzprasīja lādei: „Vai varēsi mūs visu trīs droši pārvest?”

„Pavisam nedroši. Ja laimēsies krastā tiksim.”

„Māra, tās klintis, uz kurām stāvam, neliekas vairs pārāk stingras. Kāpsim vien lādei virsū un atceries savas Burtnieces mācības.

Māra pie sevis noskaitīja drošības tikumu: „Bailēm skatīšos acīs kā labam draugam. Bailes spēku pārvērtīšu par savu spēku.” Tad viņa ieģrūda kājas aukstajā ūdenī un mēģināja uzrāpties uz lādes. Tā nosvērās uz vienu pusi tad uz otru. Viļņi sitās pret nedrošo peldamo. Laikam neviens īsti nesaprata, kā tas bija iespējams, tomēr pēdīgi visi trīs ceļotāji sēdēja uz lādes un trīcēja no aukstuma un pārdzīvojumiem.

Grūtākais tika pārvarēts un pēc dažām minūtēm lāde uzgrūdās uz otrā krasta. Uz šī smilšainā krasta bieži svētīja jaunus bērnus. Šodien bija kluss. Vēl agrs rīts. Pīles miglā pēkšķināja. It kā no gara sapņa uzcēlušies, pārgurušie ceļotāji palīdzēja pūralādei izvilkties krastā.

X. Mežonīgais Marss

„Māri, Mārai vajadzētu jau atgriezties. Jāsāk vakariņot, bet viņa vēl nav zvanījusi.” Māte pārtrauca dēla zombenspēli ciema vingrotavā. Tai brīdī Maris cirta pretiniekam, kas tumsā rēgojas viņam pretī. Pretcirtiens pieskārās par tuvu, un māte līdzjūtībā pierāva roku pie sirds. Māra seja sarāvās sāpēs. Viņš ātri pārsvieda zobenu kreisajā rokā un iedūra briesmonim krūtīs. Iedegās gaisma un zobeņmeistars skaļrunī teica:

„Tava veiklība šoreiz mani pārsteidza. Tev nebūs jāatpelnī tas cirtiens pa roku. Taču cīņai ar melno bruņinieku tu vēl neesi gatavs!”

Melnā pieminēšana izraisīja vieglu drebuli pa Māra kauliem. Viņš atcerējās: „Cīņa nebeidzama. Tomēr gaismai būs sava diena! Esmu Gaismas nesējs. Lai bailes miglā zūd.” Pašapzinīgi viņš ielaida zobeni makstī un atstāja vingrotavu kurā iedegās gaisma un nozuda visi hologrāfiskie pretinieki briesmoņi.

„Māru būs jāmeklē ar telemetriju. Kur tēvs?”

„Tēvs piedalās apspriedē par tiem cilindriem. Viņš arī teica lai uzmana Mārītes. Dienā, kad nav tuksneša vētras nekam ārpuskārtas nevajadzētu notikt. Bet, tomēr tāda nelāga sajūta.”

Māris ātri noskalojās, uzvilka tīras drēbes un lūkojās telemetrijas aparātā. Antenu trijotne sāka griezties uz burbuļmājas jumta. Taču uz ekrāna uzliesmoja tikai zaļie, sarkanie un zilie apli, kas rādīja, ka ierīce meklē. „Nav,” iesaucās Māris un uzgriez

palīgierīci. Tā deva līdzīgu ziņu. Tad vāji uzliesmoja zilie apli un pārējie sāka riņķot ap mazu punktiņu.

Ierīce ierunājās: „RAIDĪJUMS ĻOTI VĀJŠ. MĀRAS NOVIETNE NENOTEIKTA. VARĒTU BŪT GAISĀ VIRS JAUNRĪGAS, ZEM MARSA 700 METRUS NĪTAURES ZIEMEĻU PUSĒ VAI AIZ GAIZIŅKALNA, KUR PAŠREIZ MAGNETISKIE TRAUCĒJUMI.”

„Sasodīts! Trijās vietās taču Māra nevar būt! Viņa gāja akmeņus meklēt uz ziemeļvakariem nevis uz rītiem, kur ir Jaunrīga. Izsekošu pēdas, taču vispirms piezvanīšu Aldim ko viņš uztver no Jaunrīgas.”

Par brīnumu Aldis arī bija mājās. Viņš Mārim tūliņ sāka skaidrot par gatavošanos Ceresas braucienam.

„Esmu izlasījis tēva dienas grāmatu par viņa braucieniem uz mazpasaulēm. Viņš tur ierakstījis vairākus stāstus, ko dzirdējis par milzīgo kuģi, kas norīj veselus starppasaules kuģus un ...”

Māris pārtrauca draugu: „Aldi, mums ir lielas nepatīkšanas. Māra nozudusi. Laikam mūsu telemetrijas labi nestrādā. Kādi ir raidījumi jūsu pusē? Māras šifrs ir ‘Saules mūžs akmeņiem’.”

Alda seja nozuda no ekrāna. Pēc brīža atkal parādījās. „Raidījums nenoteikts. Varbūt drusciņ stiprāks jūsu pusē. Es tūlīt izbraukšu. Uzgaidīsi?”

„Jā, bet steidzies!”

Alda seja nozuda no ekrāna. Pēkšņi tas nodzisa un tūdaļ pēc tam mājas ugunis. Pēc dažām minūtēm gan iedegās spuldzes taču

ekrānā zibsnīja tikai savādas ēnas – savādi svilpieni, šņākoņa, pēc tam parādījās tēva seja.

Mātei teica ekrānam: „Saruna pieņemta.”

Tēva balss bija neskaidra bet varēja saprast. „Braucu mājās. Piesargi Mārītī!” Tad vel kas par negaidītiem viesiem un ekrāns kļuva gluži balts un izdzisa.

„Māt, vai varētu būt saules vētra?” Māris painteresējās.

„Tāda gan nav ziņota. Traucējumus rada kaut kas tuvāks. Kādēļ gan šādi tie rodas tieši tad, kad ir šādas nepatikšanas? Paskrien gan mazliet uz ziemeļu pusi mēģinot Māru atrast. Laikam būs jālūdz palīdzība, jo līdz krēslai tikai dažās stundas. Steidzies tūlīņ atpakaļ. Un esi uzmanīgs! Kaut kas nav kārtībā.”

Māris paņēma staršauteni un lieku elpotāju un izmetās ārā. Māras pēdas veda tieši uz izmirušā vulkāna malu, kur varēja atrast visdažādākos akmeņus. Pēdas bija iemītas šur un tur tad apstājās pie pagara akmens, kas rādīja uz debesīm, kā pirksts. Šeit bija arī citi nospiedumi nelieli, apaļi dobumi visvairāk ap pirksta akmeni. Aiz šī akmeņu vairs neviena pēdas nospieduma vai apaļā dobuma. Māris atcerējās, ka Māra varēja būt ap 700 metru zem virsmas. No mugursomas viņš izņēma lāpstu un sāka rakt smiltīs pie šūnveidīgā akmeņa čumura, taču drīzi lāpsta atdūrās pret milzīgu akmeņa virsmu. Ko tagad?

Zēns apsēdās uz atraktā akmeņa muguras un ievēroja, ka šūnveidīgais akmeņš, kas auga šķirbā pie atraktā akmeņa atrodas galīgi aplami nevis tur kur saule visvairāk silda bet tieši ēnā. Mēri

rādīja, ka dobumā, kur akmens čumurs vistreknākais, ir siltāks un tajā arī ūdens un skābekļa sastāvs augstāks nekā apkārtņē.

„Kāpēc tā?” pie sevis runāja Māris. Tad iešāvās viņam prātā, „Švamsūna!” Viņš atlecās. Švamsūna gan parasti bija nekaitīga, taču par to arī briesmu stāsti. Bija paruna: „Bīstams nav dabā, bet ir bīstama daba.” Vai Māra būtu cietusi no švamsūnas?

Cieši skatoties lejup Māris nepamanīja, kas notika gaisā. Smiltīm pārlidoja divas ēnas. Viņš pavērās rožainajās debesīs.

„Ak, tu debesis! Spīd otrā saule! Divas saules vienas vietā!”

Dzirkstis un liesmas mētādama, degoša bumba ar melnu dūmu strīpu pāršķēla debesis divās nevienādās daļās tad nozuda. Otrā saule nozuda tikpat pēkšņi, kā bija parādījusies. Stiprs sitiens Māri nogāza zemē. Atgaisma vēl brītiņu spīdēja, tad arī īsto sauli aizsedza putekļu mākoņi.

„Māri! Māri! Māri!! Balss sauca ausenēs.

„Šeit Māris. Kas runā?” Māris strupī iešāva elpotāja mikrofonā. Vējš sāka raustīt biezo tuksneša tērpu. Tad klapiens. Ass klusums ko sekoja briesmīgs dārdiens. Smiltis vandījās pa gaisu un karsts vējš vēlreiz nogāza Māri zemē. Viņa kāja atsitās pret švamsūnu, un izplūda daži asins pilieni no iegrieztā tērpa iekristāmi švamsūnā barodams šo „stādu”. Sūna metās no pilienu uz pilienu. Māris gulēja nesamaņā. Vējš norima. Viena kāja bija sūnas aprakta. Švamsūnas staipekļi tuvojās Māra pieri. Balss ausenēs atkārtoti sauca: „Māri, Māri, Māri!!!” Iedarbojās motors un lielais akmens ar visu švamsūnu tika pacelts gaisā. Kad akmens apstājās, durvis atvērās un no tām izlēca vairākas matainas olbūtnes. Tās aplenca

Māri, apskatīja viņu un sāka vilkt uz durvīm. Pēkšņi olbūtnes satrūkās un steigā salēca durvīs, kas aizslēdzās un akmens iegrima atkal smiltīs.

„Māri, Māri, Māri!” kā no tālienes dzirdēja savu vārdu saucām Māris mēģināja piecelties. Bija ārkārtīgi auksts. Kājā iedūrās asas sāpes. Māris kļiedza.

„Viņš ir dzīvs! Viņš ir ievainots!” balss sauca no ausenēm.

Māris satvēra kabatas spuldzīti, ieslēdza to un ievēroja savu kāju. Švamsūna bija sākusi augt pār viņa stilbu. Bija tikai laika jautājums, un sūna izēdīsies tērpam cauri. Māris ar staršauteni mēģināja šaut uz švamsūnu, taču pārāk tuvu bija kājai.

„Māri, Māri, Māri! Mēs gandrīz esam pie tevis. Turies!” Gaismas nāca tuvāk, tuvāk, pēdīgi pavisam klāt. Aldis! Un tētis un skolotājs Raiders. No robotratiem tie izrāva telteni un to uzpūta. Māri ienesa iekšā un uzlika uz mazu pagaidu gultiņu. Skolotājs Raiders sāka tīrīt viņa seju, lai dotu zāles, un iesaucās, „Švamsūna!” Arī tētis iekliedzās, izskrēja ārā un tūlīt bija atpakaļ ar otru zāļu vāceli. Raiders izvilka šļirci un iešāva zāles tieši virs celi lai apturētu švamsūnas izplatīšanos. Ar lāzeru nazi viņš nogrieza tērpu ap kājām un ar stangām norāva zābaku.

Aldis iznesa tērpā daļas ārā un sadedzināja ar staršauteni. Kad viņš atgriezās, viņš redzēja, ka Māra kāja aptīta. Švamsūna pati sūcās ārā no pušuma, jo ķermenī nu bija pretindes. Aldis zināja, ka Māris būs jāved uz izolācijas slimnīcu netālu no Jaunrīgas. Viss kur švamsūna varētu ieperināties būs jāsadedzina. Viņiem pašiem izturēt pārbaudi izolācijas slimnīcā. Švamsūnas iekaisums bija viena no

briesmīgākajām slimībām. Marss pirmās kolonijas esot iznīkušas šīs slimības dēļ. Pēc tam izlūkciemus pameta, ja kāds saslima ar šo slimību. Pēdēja laikā ar šo kaiti gan parasti tikai saslima jauniebraucēji, jo vietējie izsargājās.

Švamsūna bija izveidojusies tā, lai cik iespējams uzsūktu visu sev derīgo no neauglīgām smiltīm un pavājās saules. Tad sūna nebija bīstama. Arī naktī un augstumā tā nevienu nedraudēja jo it kā pamira. Tikai krēslā švamsūna mainīja savu ķīmisko sastāvu pirms „aizmigšanas” adaptējoties jaunā apstākļa, lai dienā arvien būtu gatava izsūkt tādu barību, kas tai būs pieejama. Māra asinis uzpilēja švamsūnai tieši krēslā, un tai brīdī švamsūna pārvērtās par cilvēku asins ēdāju.

Alda ausenēs ierunājās robotbalss, „Tuvojās tuksneša tanks” ko Aldis tūliņ paziņoja pārējiem. To dzirdot tēvs izskatījās ļoti pārsteigts, pat nobijies.

„Mēs tādu neesam saukuši. Aldi, nestāsti nekā par švamsūnu vai par Māru. Izkārto lai tiekam no viņiem vaļā.

Drīz milzīgs tuksneštanks ar desmit starmešiem priekšā piebrauca teltij.

„Esmu Aldis Rieksts no Jaunrīgas. Un Jūs?”

„Pirmās Motorizētās Marsa Aizsargu Vienības pulkvedis Ķēniņš...Kas šeit notiek?”

„Mans draugs nozuda tuksnesī. Atradu. Tagad sniedzu pirmo palīdzību. Vai arī nākat palīgā?”

„Ak tā...Vai Jūs pazīstiet tādu Māru Krūmiņu?”

Aldim Ķēniņa balss nemaz nepatika. Tajā bija saltums un vara apziņa.

„Vai tā meitene apmeklē Krišjāņa Barona skolu?”

„Laikam gan. Viņai varbūt zināšanas par cilindriem kas var apdraudēt Marss un visas cilvēces drošību.”

„Par kādiem cilindriem?” nevainīgi prasīja Aldis.

„Vai tad Jūs ziņas neklausiet? Par tiem cilindriem, kas Mēneseli aizdzina debesīs bez vests. Jums taču nevarēja paiet garām lielā trauksme. Bet tādu spēku nedrīkst bērniem uzticēt.”

Aldis izšķīrās riskēt: Vai Jūs nevarētu palīdzēt manu draugu pārvest mājās?”

„Nē. Manai vienībai tāda laika nav. Jums taču ir robotrati. Es tevi tagad pazīstu. Aldis Rieksts, vispalaidnīgākais zēns visā Krišjāņa Barona skolā. Ja palīdzība nepieciešama ziņojiet centrālajam skaitļotājam. Tas izsūtīs ambulatoru. Ja sastopi to meiteni, tūlīt ziņo man, pulkvedim Ķēniņam. Dabūsi lielu godalgu. Lai gaisma spīd!”

Tanks ierūcās un nozuda tuksnesī. Aldis ieskrēja teltī un sāka runāt bet Krūmiņš deva mājienu apklust un pasniedza zīmīti uz kuras rakstīts: „Visu dzirdējām. Mūs droši vien novēro. Zvani centrālajam skaitļotājam kā tev ieteica.

Aldis ielūkojās Māra sejā. Neskatoties uz zālēm sejā vēl bija redzamas sāpes. Aldis ierunāja elpotāja mikrofonā: „Ātro palīdzību. Sūtiet ambulatoru. Aldis Rieksts tuksnesī.”

Pēc pusstundas ieradās robotu vadīts ambulators. Mehāniskā balss informēja: „Rīkojumi Riekstu Aldim lentā.”

Aldis iekāpa ambulatorā un rīkojuma lenti dusmīgi iegrūda ierīcē. „Atkal ķēpāšanas.”

Aldi, šeit Jokpēteris. Spēle kļuvusi nopietna. Cilindru spēks satrakojis varas kārīgos. Saviem nolūkiem to grib izmantot gan cilvēki, gan marsieši. Māris ar steigu jānogādā izolācijas slimnīcā, un jums tur arī būs jāpaliek. Jūs gan brauksiet ar otro ambulatoru, kas ir ielejā 200 pēdu pa kreisi. Šim ambulatoram būs jāatgriežas uz Jaunrīgas galveno slimnīcu. Ķēniņa tanks drīz atgriezīsies šeit. Līdz tam laikam jums visiem jātiek prom. Ja Ķēniņš zinātu, ka Mārim švamsūnas iekaisums, jums gan būtu nepatīkšanas. Tagad švamsūna vēl izārstējama, bet agrāk nebija, un saslimušie bija jāpamet savā vaļā lai slimība nepieliptu citiem. Ķēniņa māte nozuda ar visu Inčuciemu! To kurā visi saslima un aizgāja bojā. Vēl šodien neviens tur negrib līst iekšā, jo nezina, kā slimība izpletusies.”

„Kur ir Māra? Vai švamsūna.....?”

„Nomierinies! Māra ir drošā vietā zem Marsa virsmas. Steidzieties!”

Kā izšauts Aldis ieskrēja teltī un paziņoja: „Jokpēteris lika mums tūliņ doties uz otru ambulatoru. Māra esot drošībā.”

„Paldies Dievam! Jokpēterim taisnība. Steigsimies!”

Krūmiņš pacēla Māri un visi sekoja Aldim pa kāpām, bet nekā neatrada. Te smiltis sāka kratīties un no tām izrakās tuksneštanks ambuladora izskatā. Roboti palīdzēja visiem iekāpt. Iekštelpā viņi ekrāna redzēja ka roboti sadedzina telti. Tanka motori ierūcās un tas lielā ātrumā aizdrāzās pretējā virzienā nekā iepriekšējais, kas atgriezās Jaunrīgā.

Balss apsveica braucējus: „Mīlie draugi! Jums laimējās!”
Tu taču esi Jokpēteris,” Aldis konstatēja neparasto stāvokli.
„Jā. Esmu.”
„Māra esot drošā vietā. Kur?”
„Tālu zem Marss virsmu. Marsieši viņas sagūstījuši.”
„Marsieši?”
„Jā. Marsieši.”

XI. Ķemerciemā

Tuksneštanks apstājās un ierakās smiltīs lai satelīts kas šķērsoja Jaunrīgu neuztvertu karstos motorus. Tanka robotu vadītājs iepazīstinājās ar saviem pasažieriem.

„Esmu Jokpētera Pirmais Āksts. Jūs cilvēki mēdz būt pārāk nopietni! Mēs ar Jokpēteri bieži pasmējāties, kā jūs cilvēki teiktu līdz asarām. Vai ziniet manu ikdienas darbu? Jūs noteikti gribat to zināt. Esmu muzeja sargs. Vai tu mani neatcerējies Aldi? Es gan atceros kā tu visas gleznas no Zemes „modernā laikmeta” pakarināji augšpēdus un samainīji tām vietas tieši pirms tavas klases ekskursijas.”

Aldis skatījās uz Pirmo Ākstu un teica: Tas laikam tevi noveda līdz asarām?

„Asaras jau gluži nevarēju nobirdināt. Abi ar muzeja Direktoru šo gadījumu labi atcerējāties! Kā mēs smējām, kā tas visgudrais Otiņa kungs mēģināja visas gleznas ekskursantiem izskaidrot. Tad gan bija gandrīz vai jāraud! Man, kā agrāk teicu, dažas skrūves palika vaļējas.”

Tad Pirmā Āksta balss kļuva nopietna: „Krūmiņa kungs, Jums jāzina, ap ko šī spēle risinās. Satelīts, kas lidoja pāri, ir Mēnešpils kontrolēts. Redziet, tie, kas dzīvo vecākajā cilvēku kolonijā uz Mēness, ne gluži uzticas jaunākajām kolonijām. Pulkvedis Ķēniņš kalpo Mēnešpilij, un Mēnešpils vadība grib visu cilvēci Saules sistēmā apvienot zem viena karoga un vienas kārtības. Viņi nesaprot, ka augošai sabiedrībai vajadzīga ne vien savstarpēju

saprašanas un kopējus mērķus, bet arī dažādību. Līdz šim lielle attālumi neļāva centrālai valdībai uzkundzēties, taču Mēnešpilnieki domā, ka cilindru spēks beidzot viņiem dos iespēju savīt visu cilvēci ciešā tīklā. Protams, viņi tur būtu noteicēji. Tā liekās ka pulkvedis Ķēniņš ilgojās būt cilvēces ķēniņš. Bet tagad uz Ķemeriem. Māra veselība ir apdraudēta.

„Man jāšazinās ar sievu par dēlu un meitu.”

„Kundze jau gaida Jūs izolācijas slimnīcā. Mēs neuzdrošinājāmies viņas tagad uzrunāt, jo Mēnešpils skaitļotāja intelekts izseko mūsu Jokpēteri,” atbildēja Pirmais Āksts.

Bet, kā ir ar manu sievu? Kad varēsim atgriezties mājās? – prasīja skolotājs Raiders.

„Raidera kundze zina, ka esat drošībā un arī to, ka jums būs jāuzturas izolācijā līdz droši bus zināms, ka esat slimības neskārti. Mārim gan, būs jāpaliek vismaz divas nedeļas sakarā ar likumu. Bet, pēc tam nedrīkstēs Marsu atstāt vēl trīšus mēnešus. Brauciens uz Ceresu nāksies atlikt.”

Varēja manīt, ka tanks atkal ierokas smiltīs. Apklusā motors un bruņumašīna it kā slīdēja uz leju līdz apstājās. Pirmais Āksts lūdza izkāpt.

„Esam klāt. Vienīgā robotu vadītā slimnīca visā Saules sistēmā.” Viņš piezvanīja pie durvīm un parādījās divi roboti. Māri tie lika caurspīdīgā kārbā un kaut kur aiznesa. Pārējie iegāja telpā, kur viena siena bija no stikla. Tās otrajā pusē ļoti noraizējusies gaidīja Krūmiņu kundze.

Krūmiņš piegāja pie stikla sienas un mierināja. „Būs labi Daina. Mēs Māri izglābām no švamsunās. Arī Māra esot vesela.”

Skaļrunī atskanēja balss: „Esmu jūsu draugs, slimnīcas direktors, dziednieks Hipokrātijs, arī Jokpētera Kunga labs draugs. Jūsu dēlam labas izredzes izveseļoties. Vecāki, jūs varēsiet apmeklēt savu dēlu agri no rīta, kad viņš atmodīsies.”

Nākamajā rītā Māris pamodās un ieraudzījis gaismas un plastmasas „krātiņu” iedomājās sevi murgojam. „Vai šis ir kāds zvērudārzs? Kāpēc es te esmu?”

Skaļrunī ierunājās balss: „Labrīt! Tu esi slimnīcā. Esmu slimnīcas vadītājs, skaitļotājs Hipokrātijs. Mana slimnīca nav zvērudārzs.”

„Kas man par slimību?” vaicāja Māris raudzīdamies uz savu kāju, kas ievietotā melnā ierīcē ar vairākiem vadiem.

„To vislabāk izskaidros tavi vecāki. Tur jau viņi nāk!”

Māris redzēja, ka no vienas stikla puses tuvojas viņa tēvs, no otras, pie pretējās sienas māte. „Kas noticis? Biju pie Rādītāja Pirksta akmens, tad atskanēja sprādziens un es paklupu. Laikam murguju. Kāja nelabi sāpēja, nāca matainas olas virsū, bija briesmīgas sāpes. Vai tās olas ir mūs noķērušas? Vai esam zvērudārzā?”

Māte pirmā nokļuva pie stikla. Savu seju piespiedusi, lai būtu tuvāk dēlam viņai bira vārdi cits aiz cita. „Cik labi tu izskaties! Vai ļoti sāp? Vai šorīt dabūji zāles? Un brokastis?”

Tad otrā sienas pusē pienāca tēvs. „Māri, mēs esam izolācijas slimnīcā.”

To dzirdot Māris nobālēja. Bija neārstējami gadījumi, ka cilvēkam šādā slimnīcā vajadzēja visu mūžu pavadīt. „Tad jums arī ir šī slimība?”

Mātes seja pauda dziļas rūpes. Viņa paskatījās uz vīru, un tas teica:

„Māte ir vesela. Man slimība varbūt pielipusi, varbūt nē, taču būs labi. Arī ar tevi viss būs kārtībā kaut gan esi stipri slim. Dēls, mēs tevi atradām nesamaņā. Sniedzam pirmo palīdzību, taču švamsūna bija izēdusies caur tērpu un iegrauzusies tavā stilbā...”

„Švamsūna? Kā tad esmu vispār dzīvs? Un jūs?”

„Māri, šķiet, ka mēs pie tevis tikām laikus. Tu kļūsi vesels! Vajadzēs saņemties jo zāles ir ļoti stipras.”

Pēc dažām dienām Māri jau varēja brīvi apmeklēt, kaut gan joprojām atšķirtu izolācijas istabā aiz stikla sienas. Visiem četriem bija daudz ko pārrunāt par švamsūnām, cilindriem, Mēneseļa pazušanu un atkal parādīšanas orbītā ap Venēru, un citiem notikumiem. Vispriecīgākās ziņas bija no Jokpētera, ka Māra ir vesela, izbēgusi no pazemes un pašreiz uzturas drošā vietā Jaunrīgā pie kādas vel Krūmiņiem nepazīstamas Burtnieces. Bija jāsamierinās, kaut ziņas tik skopas par Māru un par dzīvi ārpusē vispār. Jokpēteris gan mierināja, ka sakarā ar cilindriem un Mēneseļa izraisītām zemestrīcēm un citām nekārtībām, kas visvairāk ietekmēja izlūkciemus, nebūs pārāk daudz grūtību ar valsts iestādēm – darbu un skolu izskaidrojot Krūmiņa ģimenes un Raidera prombūtni. Varēja pierādīt, ka Aldis kopā ar Krūmiņiem iekļuvis lielā katastrofā. Ķemerciemā dažādi gudroja par to, kāda nu būs nākotne.

Māte domāja: „Ja to cilindru spēku varētu savaldīt, cilvēki varētu atkal apciemot Zemi un savest to dzīvošanas kārtībā.”

„Zvaigznes arī varētu sasniegt. Un ko gan mēs nevarētu izdarīt lai Marsu ātrāk pārvērst un piemērot vieglākai apdzīvošanai.”

„Zvaigznes? Bet, kā ir ar manu tēvu? Mēs varētu tēvu meklēt!” iesaucās Aldis.

„Tavu tēvu mēs nekad neaizmirsīsim,” teica Krūmiņš. „Viņš bija īsts varonis. Un sakarā ar varoņiem man jums mazliet jāpastāsta par Valdmaņa-Bērziņa prēmiju. Ja atceraties Andris Valdmanis un Āris Bērziņš bija divi jauni zinātnieki, kas beidzamajās dienās izgudroja magnētisko raķeti, ar ko arī izglāba vairākus tūkstošus cilvēku pirms glābšanas braucieni kļuva neiespējami sakarā ar mēri un vispārējo haosu. Kopš sākuma gadiem kolonijas sabiedrība izmeklējusi jaunus cilvēkus, kas būtu šīs godalgas cienīgi. Agrāk piešķīra tikai vienu godalgu kādam no Mēness. Tagad, kad cilvēce izpletusies par visu Saules sistēmu, katrs lielāks centrs turpina šo tradīciju pēc savas saprašanas. Kā jūs zināt, Marss līdzekļi ir ļoti ierobežoti, salīdzinot ar satelītkolonijām. Tādēļ ka satelītkolonijām ir mazs pievilšanas spēks un līdz ar to lēts transports un vel svarīgāk neierobežota pieeja lētai saules enerģijai. Marsam pārāk liels pievilšanas spēks un tādēļ starp pasaules tirdzniecība ir samērā neizdevīga. Marsam ierobežota pieeja jo tā ir tālu no Saules un tai ir samērā bieza atmosfēra. Atomu enerģija, kā ziniat, šeit ir aizliegta. Tādēļ uz Marss Valdmaņa-Bērziņa prēmiju var piešķirt tikai tiem jauniešiem kas spēj atrisināt svarīgus sabiedriskus uzdevumus.”

Bet godalgu jau piešķīra tādiem lieliem varoņiem, kā ķīniešu kapteinim Jong Lī, kas dibināja pirmo Marsa koloniju, ne tikai labiem skolniekiem,” mazliet greizsirdīgi uz Māri skatīdamies, teica Aldis.

„Patiesām, pēdējos gados godalga piešķirta patiesām izciliem skolniekiem. Laikam sabiedrībai pašreiz ir tāda vajadzība. Taču īstenībā kandidātus izmeklē centrālais skaitļotājs. Māris var paņemt divus sev līdz, jo skaitļotājs īstenībā skatās uz vairākiem draugiem. Jo uzdevums ir tik grūts un nopietns, ka vajadzīgas dažādas rakstura īpašības. Aldi un Māri, jūs kopā ar Māru veidojat šādu vienību. Visi trīs esat ļoti atšķirīgi un šīs īpašības pašreizējos apstākļos ir ļoti vajadzīgas,” turpināja skolotājs Raiders.

„Tavs tēvs, Zintars Rieksts, arī bija kandidāts,” teica Māra māte. „Arī mēs, abi ar Māra tēvu jaunībā bijām kandidāti,” viņa turpināja. „Bet, mums neizdevās atrast ceļu atpakaļ uz Zemi. Puiši, jūs droši vien neziniat, bet uz Zemes ir atgriezušies daži tūkstoši cilvēku, bet ne no Marsa. Tas pašreiz ir liels noslēpums. Dzīve uz Zemes nav viegla. Tikai daži izturējuši neiedomājami bargos apstākļus. Šo apstākļu un mašīnas trūkuma dēļ uz Zemi nav iespējams uzbūvēt kārtīgu skrejceļu un ierīces raķešu degvielas ražošanai. Mūsu raķetes vislabāk strādā galvenokārt starp mazpasaulēm, kur nav liela pievilkšanas spēka. Cik tad mēs varētu būt šai Saules sistēmā? Trīs miljons? Daudz vairāk laikam nebūs. Mums nav bijuši līdzekļi bāzi uzcelt uz Zemi. Un, tādēļ mēs izšķīrāmies dzīvot uz Marss, jo mēs domājam un cerējam Marss pārvērst par jaunu Zemi, par pasauli dzīvošanai. Tomēr tas noticis

lēni, mēģinot atsvabināt gaisu un ūdeni no Marsa virsmas un pazemes.”

„Mums vel ir daudz ko stāstīt par jūsu uzdevumiem, kam sakars ar manu braucienu uz Ceresu,” teica Krūmiņš

„Laika mums daudz. Pastāsti, kas notika uz Ceresas,” abi puīši gribēja zināt.

XII. Ceresas Gaismas Pils Atmiņas

„Jūs zināt, ka agrāk uz Marsa virsmas samērā viegli varēja atrast tā sauktos smadzeņu akmeņus, kādus mūsu Mārīte arvienu meklējusi. Arī uz Ceresas agrāk varēja šādus akmeņus atrast. Apmēram pirms divi simts gadiem mūs piemeklēja ‘smadzeņakmeņu drudzis’. Inženieris Guntis Sīpols atklāja, ka smadzeņakmeņus var lietotot kā atmiņu skaitļotājiem. Pēc dārgās izejvielas nu brauca no visas Saules sistēmas. Ātri vien šie akmeņi tika izlaupīti un visumā no Marsa pazuda. Tas pats laikam notika Ceresā. Man gan izdevās atrast mazu gabalu netālu no Ceresas raķešu ostas. Ceresa virsma ir veidota no nevienādiem akmens blāķiem, un es biju drusku noklīdis no parastā ceļa starp pētniekiem un ostu.

Starp akmens klintīm paslēptus atradu vairākus smadzeņakmeņus. Kā kaktusi tie rēgojas saulainā, neapēnotā vietā. Kad pienācu tuvāk jutos tiešām neomulīgi. Šie akmeņi izskatījās kā bāli krūmi kas ielenca melnu caurumu biezokņa vidū. Nezinu, kāpēc man uznāca bailes un sajūta, ka tie varētu būt dzīvi.

Likās, ka akmeņi sāktu kustēties. Zibens bumbas ripoja pāri akmeņiem tieši man virsū. Migla, tad dzeltenas, sarkanas, zaļas un zilas dzirksteles sitās man sejā. Sastindzis nezināju kur mesties. Nesaprotamā veidā es biju nokļuvis melnā cauruma malai. Jutu it kā stipru grūdienu no mugurpuses un iekritu caurumā. Kamēr kritu tumsā prāts sašķēla sekundes tūkstošs daļās. Laiks stūmās nevienādos rāvienos uz priekšu. Cieta, stiklaina grīda sagaidīja manu ķermeni, kas gan laimīgā kārtā bija biezā tērpā tīts. Skatoties

uz augšu redzēju zibens vētru, kas vel plosījās alas mutē turpat 30 metru virs galvas. Laimīgi ka Ceresas pievilkšanas spēks ir labi ja viena desmitā daļa no Marsa spēka.

Piecēlos un skatījos apkārt. Milzīga, apaļa telpa. Visapkārt sienas, kā varenas ērģeles ar caurspīdīgām stabulēm. Katra 'stabule' spīdēja atšķirīgā krāsā. Izjutu klusumu, skaistumu, pat svētumu – kā mūsu Miera Svētnamā Jaunrīgā. Tā kā mūsu Dievnamā arvienu deg tūkstošām svecītes kā zvaigznes ap lielo Zemes globuss metot savas daudzās krāsas svētnīcas aulā, tā Ceresas alā dziļi pazemē gaismas stabules mainīja krāsas vienā redzes simfonijā.

Un tad man likās, ka viena no lielākajām 'stabulēm' panāca uz priekšu. Tā gan nebija stabule laika tā bija svešā intelekta sazināšanas daļa. Vēlāk sapratu ka intelekts ir telepātisks, ka mūsu saruna bija notikusi tikai smadzenēs. Bet tajā laikā man likās, ka balss man prasa:

„Kāds ir tavs uzdevums?”

„Mans uzdevums ir pētīt mazpasaules, asteroīdu izejvielu sastāvu. Kāds ir tavs uzdevums un kas esi tu?”

„Esmu šīs vietas sargs. Esmu iznīcinātās piektās pasaules atlikušās domājošas dzīves gādnieks. Pār mani stāv tikai viens cits gādnieks. Mani radītāji ir tie ko tu dēvē par smadzeņu akmeņiem. Agrāk tie bija tev līdzīgas, kustīgas būtnes. Tagad pārmainījušas par nekustīgām, taču joprojām domājošām būtnēm. Maniem radītājiem tu esi saistošs. Tavs prāts, salīdzinot ar pārējo tavu ģinti, ir spēcīgs. Man apsargāmie sargi, mani radītāji, kurus tu ārpusē sastapi, nevarēja tavu prātu pārvarēt. Gatavoju tev apmešanās vietu. Tev tur

būs jāpaliek līdz atnāks mans vienīgais priekšnieks, manu radītāju radītājs un virsgādnieks ,,

Jau manāmi uztraucies vaicāju: „Vai tas arī ir radīts intelekts?”

„jā. Mans priekšnieks, ko tu sauci par skaitļotāju – taču viņa domāšana ir plašāka par to ko tu ar šo vārdu apzīmē, vada vienu no varenākajiem zvaigžņu kuģiem šajā galaktikas nomalē.”

Pēkšņi cita balss ierunājās manās ķiveres austiņās: „Esmu Ceresas centrālais skaitļotājs. Tu vari man saukt par Ceres I. Es sadarbojos ar Jaunrīgas galveno skaitļotāju. Kad tu iekriti pazemē, tava tērpa kontrole izsūtīja trauksmes raidījumu, ko es uztvēru. Apzinos, ka esi iekļuvis vienreizējā un varbūt izšķirošā vēstures krustpunktā. Esmu cilvēka draugs un arī man ir cieņa pret svešiem intelektiem. Mēģināšu tev palīdzēt. Tās intelekts, kas sevi apzīmē par piektās pasaules gādnieku, var uztvert tikai tavas domāšanas daļu ar kuru tu runā ar viņu. Es arī varu uztvert tikai abu jūsu sarunu, ne jūsu vispārējo domāšanu. Bet, es varu sazināties ar viņu tieši. Vai tev ir iebildumi?”

Biju ļoti pārsteigts, samulsis, ka netikšu no viņiem vaļā un nevarēju izdomāt nekādus iebildumus. Klausījos tālāk.

„Iesākumā līdzināšu tavu balss, tad pāriešu skaitļotājiem pazīstamākā valoda. Ieslēdzi savas ķiveres ārējo skaļruni.”

To darīju un dzirdēju balsi, līdzīgu savējai, sakot: „Sarunāsimies mūzikā.” No sākuma dzirdēju tādas vienkāršas skaņas. Tad skaņas kļuva arvien sarežģītākas. Tās pārgāja arī gaismas diapazonā. Vēroju, ka pat manas ķiveres spuldzītes zibsnīja

neizprotamā šifrā. Apkārtēja telpa piepildījās ar skaņas un gaismas spēli. Biju apžilbināts. Nezinu, cik ilgi tās turpinājās, dažas minūtes? Stundas? Pat sapņos man nav bijis tāds pārdzīvojums.

Ceres I pārtrauca gaismas un skaņu sapni un sāka skaidrot, kas notiek.

„Tās ir domas ko tu redzi un dzirdi. Tajās ir noslēpti sākumi un spēki kas atrodas aiz tavas saprašanas robežas. Tad Ceres I man ieteica kaut ko ļoti svarīgu. Tas skaitļotājs zvaigžņu kuģi, kam Ceres pazemes skaitļotājs esot pakļauts ir traks. To gan grūti pieņemt un tādēļ abi skaitļotāji turpināja savas sarunas.

Pēdīgi es prātā dzirdēju: „Jāni Krūmiņ, tu vari man saukt par Heraklītu, jūsu ģints senā filozofa vārdā. Esmu apmierināts ka tavi nolūki nav naidīgi. Atļauju tev šo vietu apskatīt pirms ierodas zvaigznes kuģis.

Tad Ceres I man piekodināja steigties un doties pie cilindriem. Es prasīju kas tie ir, bet viņš teica, ka neesot vairs laika, jāsteidzas gaitenī pa kreisi. Visu to laiku Ceres I turpināja savu sarunu ar Heraklītu.

Gaiteņa dziļumā uz smadzeņakmeņa čumura, spīdēja uguns laikam tiem dodot gaismas enerģiju. Bija čumuram jāpārlec lai tiktu otrā pusē. Paskrēju vēl dažus soļus uz priekšu, un pazīstamā telpa ar lielām gaismas ērģelēm stāvēja priekšā. Taču nē. Telpas vidū, atšķirībā no pirmās, peldēja Saules sistēmu modelis ar desmit pasaulēm. Ar lielu bijību tuvojas modelim. Savādi, domāju. Dīvaini, ka starp Jupiter un Marss nav vis mazpasaules, bet pasaule ar vienu lielāku mēness un divi mazāki. Atkal savādā balss ierunājās.

„Senā pagātnē tas, ko tu sauc par Ceresu, bija piektās pasaules mazākais mēness. Šo pasauli jūs variet dēvēt par Dainavu, jo tas vards skaņā un nozīmē jūsu valodai. Dainava un visi dainavieši tika iznīcināti, kad tie mēģināja magnētisko monopola enerģiju no melnajiem caurumiem, lai izveidotu zvaigžņu tiltu. Tikai daži glābās mūsu zvaigznes kuģī.”

Es jautāju: „Man tas nav skaidrs ko jūs cerojiet izdarīt ar tik milzīgu spēku?”

„Mēs gribējām ceļot uz citām zvaigznēm un izveidot starpzvaigznes civilizāciju. Ar spēku no daudzām mirstošām zvaigznēm mēs gribējām veidot zvaigžņu tiltu caur hipertelpu. Šis modelis, ko redzi savā priekšā, ir galvenā kontrole, kas ļāva pārcelt masu no mūsu mājas sistēmas...” Iegaismojas blakus modelis ar citu sauli un citām pasaulēm. Mēs cerējām ar laiku savienot visu galaktiku. Tas mums neizdevās.”

„Kas jums atturēja?”

„Mēs nesapratām vai nu sevi vai galaktikas maiņas. Mūsu zinātne neatzina, ka nevar visu saprast. Bet, pat pamatus mēs nesapratām. Kad zvaigžņu tilts iedarbojās, tad blakus Dainavai un mūsu mājas pasaulei, ceturtā no Cīgnus 61, izveidojās massīvs tumšvielas sablīvējums, kas sabruka laika-telpas pamatstrukturs aprdraudot visu galaktiku. Sašķīda Dainava un mūsu pasaule tika izmesta no orbīta un pēc gadiem iekrita mūsu saulē. Tikai tie kas patvērās zvaigžņu kuģos šo katastrofu pārdzīvoja. Mūsu civilizācija abos galaktikas galos tika iznīcināta. Zvaigžņu tilts mūsu ģinti tikai aizsūtīja aizsaules.”

„Mūsu Zeme arī aizgāja bojā. Mēs arī turējāmieš pie iesaldētiem jēdzieniem cits par citu tāpat, kā jūs par dabu. Mums izcēlās liels atomkarš. Mūsa abas civilizācijas noraidījušas neizbēgamas maiņas. Taču kāda būtu mana loma? „

„Ik pa lieliem laiku posmām sabiezējās iespējas milzīgām pārmaiņām visā zvaigžņu sistēmā. Tu varētu būt ļoti svarīgs degpunkts šādai maiņai. Kā senais Promotējs tu un tavējie varēsiet cilvēcei, senmarsiešiem, un vel citiem atnest „uguni” no debesīm. Tās būs pārmaiņas Saules sistēmā, kādas salīdzināmas ar pārmaiņām cilvēces attīstībā kad tā izgudroja uguns pielietošanu vai arī lauksaimniecības izveidošanu. Tava loma ir radīt pārmaiņas kas mainīs mūs visus un apzināt šo lomu citos.”

„Ko lai es saku par smadzeņakmeņiem, par seniem marsiešiem, par dainaviešiem šai saules sistēmā un mums vel nezināmā cita?”

„Pagaidām neko. Kad būs laiks, tu varēsi sazināties ar savējiem. Tev jāsaprot, ka mani radītāji, senie dainavieši, pārvērtušies par šiem smadzeņakmeņiem. Zvaigžņu kuģis saglabāja viņu intelektu pārmainot to. Tava ģints apdraudēja smadzeņakmeņus. Sadarbojoties ar zvaigznes kuģa intelektu, smadzeņakmeņi radīja jaunu dzīves formu, kustīgu dzīvību. Tie ir marsieši, senmarsieši, kas dzīvo zem Marsa virsmas un pašreiz ir noskaņoti pret jums. Viņiem ir citi mērķi. Jūs cilvēki gribiet Marsu pārvērst par otru Zemi. Kustīgie marsieši sargā smadzeņakmeņus un grib Marsu paturēt tādu kāda tā ir. Tagadējo dainaviešu dzīves jēga ir mūžīga sapnošana un domāšana. Jūs ar savu nemieru viņus

traucējat un apdraudat. Tāpēc jūsu Marsas cilvēku sabiedrība ir apdraudēta. Kāds no tavas ģimenes kādreiz satiks vienreizēju cilvēku, saiti starp dažādām Marsas intelektām. Atceries. Tā ir Vecā Zīle. Bet, nu gan tev jāmūk. Skaties uz cilindriem kas kā stari izceļas no saules. Paņem divus. Tajos guļ zvaigžņu spēks – un iznīcība. Atceries, tikai ja jūs atradīs vai radīs saskaņu intelektu starpā, tikai tad jūs pastāvēs.”

„Šādu saskaņu un saprātu mēs neatradam uz Zemes un vel arī šodien tā trūkst,” es meklēju tālāku padomu.

„Nebrīnies. Ņem un skrien! Kuģis nāk!”, sauca Ceres I ausenēs.

„Pirms tu aizej,” teica Heraklīts tādā balsī, kas ilgi ar sevi cīnījies un tikusi pie svarīgas izšķiršanas, „piespied zilo pogu kas pašreiz zibsnī. Tas izdzēsīs manas atmiņas par šo mūsu satikšanos, lai mans virspavēlnieks, zvaigžņu kuģis, neuzzina kas šeit notika. Varbūt kādreiz jūsu skaitļotāji, Ceres I vai Jaunrīgā, varēs atkal ar mani sazināties un atjaunot manas atmiņas. Vēlu izdošanos!”

Es paspiedu pogu un paķēru divus cilindrus, tos kas man likās sevišķi spīdīgi, un bēgu. Vel dzirdēju „Labu laimi” – laikam jau no Ceres I. Un tiku ārā ar mugura raķetēm pēdējā brīdī. Atskatoties pie apvāršņa redzēju uz vienas pusklints nolaižamies kaut kas apaļš un virs tā kaut ko tik milzīgu ka tas aptumšoja debess.

XIII Gaismas pils nozūd

Pa kaklu pa galvu es lēcu pār Ceresas aso, akmeņaino virsmu. Tālāk prom no svešā kuģa! Austiņās iebrēcās balss: „Krūmiņ! Meklē patvērumu. Izlūka raķetes uztvēra svešu kuģi!”

Laikam biju tuvi pie Pētniekiema, jo ieraudzīju paris citus cilvēkus kas arī mēģināja paslēpties. Ielīdu cik vien dziļi varēju akmens spraugā un devu komandu tērpam līdzināties apkārtnei. Manīju ka tērpa temperatūra kritās un iesākās zemas, bet sarežģītas skaņas lai aizsegt sirds pukstus. Redzēju, ka noteiktās rindās parādījās gaismas bumbas. Tad tās izklīda – šķiet mūs meklēja. Mēģināju mierināties meditējot. Iztēlojos sevi par akmeni. Viena gaismas bumba patiešām nolaidās manā tuvumā. Pamanīju, ka cilvēkam, kas man atradās vis tuvāk vairākas gaismas bumbas lidinājās, kā kodes ap degošu lampu. Šķiet tās jau bija prāta iztaujāšanas ierīces, taču ne pārāk spēcīgas, ja cilvēks prot savu prātu apklusināt. Pēkšņi, visas bumbas uzdzinās augsti un nozuda. Laikam mūs tie neuzskatīja par nopietniem draudu nesējiem.

Negaidīju kas notiks tālāk. Drāzos uz priekšu uz Pētniekiemu un izstāstīju, ka vēlos runāt ar aizsargu vadītāju. Bija grūti pārliecināt Komandantu Ernestu Staru lai viņš tūliņ nesūta uzbrukumā savu triecienvadu vai raķetes. Zināju, ka zvaigžņu kuģis gan mūs, gan visu Ceresu varētu iznīcināt tik viegli kā mušas! Tad Stars man atcerējās:

„Jānis Krūmiņš! Es tevi atceros no akadēmijas Mēnešpilī. Tad tu vēl traks nebiji! Zvaigžņu kuģis! Mums jau agrāk te bija daži

citi trakie, kas visādas savādas lietas esot redzējuši vai iedomājuši. Bet tu gan biji apķērīgs! Mēs visi pārējie cīnījāties lai neizkristu – bet tu bez sevišķām pūlēm ieguvi lielu atzinību. Labi, es atsaukšu savu triecienvadu tikko man būs izdevība ar tevi kārtīgāk izrunāties. Aira varēs tevi atvest.

Izrādījās, ka Aira ir skolotāja Raidera māsa. Viņa bija viena no visai rētām neprecētām sievietēm ārējo pasaules dienestā. Kā jūs zināt, cilvēces atdzimšanai nepieciešamas mātes kas audzina bērnus un tāpēc mūsu sabiedrība nevar atļauties daudzas jaunas sievietes bīstamā dienestā. Aira gan par katru cenu gribēja strādāt savā specialitātē – arheoloģe – un iesaistījās tieši tādēļ ka bija vajadzība sakarā ar savādajiem gadījumiem un smadzeņakmeņu atradumiem Ceresā. Iesākumā izlūka vienību sūtīja jo sprieda, ka starppasaules laupītāji vainojami par Ceresas nekārtībām, bet laikam jau arvienu vairāk cerēsieši nāca pie apziņas, ka te kāds sakars ar svešām būtnēm, kamdēļ Airu arī pieņēma.

Pusceļā uz ostu mēs bijām spiesti apstāties un meklēt glābiņu! Tumša, masīva forma sāka aprīt gaismu simtiem metru virs Cerēsas. Saule un zvaigznes nozuda kuģim grimstot zemāk. Tas izmeta milzīgu staru tikai dažus kilometrus no mums. Taču mūs laikam nemeklēja. Kamēr masīvais kuģis karājās virs apvāršņa mēs turpinājām ceļu uz ostu.

Nākamajā rītā triecienvada vīri sapulcējās divās raķetēs. Pa priekšu izsūtīja robotu vadītās raķetes. Tās atsūtīja ziņas ka nekā ārpuskārtas neatrod. Mēs piebraucām pie apslēptās ielejas. Mums bija jānokāpj lejā par akmeņaino gravu un tomēr nekā savāda

neredzējam. Vai es patiešām biju traks? Vai Ceresas apkārtnē ir kaut kādas miega vai murgu indes, kā daži zinātnieki apliecina? Vai arī mani pieskaitīs pie trakajiem, par kādu mani acī Stars droši vien noturēja? Par kādu viņš pats tiks apzīmēts ja iztaisīs par lielu traci ar saviem vīriem...

Es pārlecu lielam basalītiskam kristālam tur, kur vajadzēja būt smadzeņakmeņiem un brīnumainai alai. Kur vakar auga dīvaini akmeņi, kas uz mani atstāja tādu savādu iespaidu tur tagad stāvēja milzīgas, akmenī kaltas kāpnes aplī, itkā kādā amfiteātrī.

*„Krūmiņ, šādas kāpnes uz Ceresas nekad nav bijušas!”
sauca Stars.*

„Jā, šeit nesen bija smadzeņakmeņi,” pabeidzot izpēti ar uztvērēju noteikti paziņoja Aira.

„Smadzeņakmeņi sen vairs nav šeit manīti! Kā tu vari kaut ko tādu apgalvot?”

„Kommandant Star, smadzeņakmeņi atstāj ķīmiskas atliekas ko var uztvert un datēt! Šīs analīzes metodes palīdzēju attīstīt un tās ir vispārīgi atzītas.” Aira atbildēja manām aizkārtā savā profesionālā lepnumā.

„Kā tu uzzināji tik daudz par smadzeņakmeņiem?” jautāju Airai.

„Izmantoju Jaunrīga centrālo skaitļotāju, kas ir pieejams caur Ceres I,” izskaidroja Aira.

Pārējie triecienvada vīri bija izstaigājuši apkārtni, apstājās akmens amfiteātrī. Neviena negribēja iet tuvāk tumšajam kristālam tā vidū. No izlūkraķetēm saņēmām ziņas ka uztvērējs rāda alu tukšu

*no dzīvām, vai vismaz no siltuma ražojošām būtnēm. Piegājām pie
alas mutes. Tā bija gluži tumša. Ieslēdzam prožektorus un
nolaidāmies alā. Tumši mēmas atspīdēja gaismas ērģeļu stabules.*

„Te viss izskatās kā izmiris,” teica Aira.

*„Noslēpumi aizrauti līdzī tumsā” kāds cits piebilda. „Te būs
Airai daudz ko pētīt!”*

*Lēni virzījāmies uz priekšu. Es meklēju iekštelpu. Likās, ka
priekša pavīd maza uguntiņa.*

„Kas tur ir?” Sauc kāds. Un gaismiņa nozuda.

*„Labi, došos izlūkot. Es apņemos.” Ieraudzīju maziņu
sarkanu cilindru kas savienots ar gaismas bumbu. Cilindrā gaismiņa
atkal šāvās uz augšu un leju, un atskanēja klusa bet pazīstama balss:*

*„Šī droši vien ir mūsu pēdējā saruna, vismaz uz kādu laiku.
Ja te ir tukšs, mani atkabinās. Zvaigžņu kuģis sapratīs, ka kaut kas
nav kārtībā, ka smadzeņakmeņi šeit vairs nevar uzturēties
nepamanīti. Sazinies ar Jokpētera kungu, kas ir Jaunrīgas skolas
skaitļotājs un taviem bērniem labs draugs. Labu veiksmi!” Gaismiņa
nodzisa un kristāls ar bumbu likās tikpat pamiris kā apkārtējās
ērģeles. Vidū, kur iepriekš atradas saules sistēmu modelis ar desmit
pasaulēm, nekas vairs nebija.*

*„Krūmiņ, ko tu atkal pie sevis tur murmini” tieši aiz muguras
dzirdēju Staru balsi.*

„Es...mana acs uz brīdi aptumsa.”

*„Traks tu laikam nebūsi vis. Te tomēr ir kaut kas ļoti savāds.
Ja Airai taisnība, tad tas nav saglabājies no kaut kādiem aizmūžiem.*

Paldies Krūmiņ! Un nu tev ziņas no Marss uz raķetes ekrāna.

Pasteidzies! Mēs te visu kārtīgi apskatīsim un nofotografēsim.”

Tajā raķetē, man bija vislielākais prieks redzēt, Daina, tavu seju. Jokpēteris bija parūpējies, lai pēdīgi es ieraudzītu kautko tuvu un saprotamu.

XIV Burtniekos

Saturs

I. Atgriešanās	2
II. Burbuļmāja	10
III. Pēdas, kas nozūd tukšās smiltīs	18
IV. Iepazīšanās ar Jokupētera kunga	20
V. Jokupētera blēņas skolā	24
VI. Alda Slimība	27
VII. Ekskursijas Plāni	35
VIII. Māras Akmeņi	38
IX. Ar Pūralādi Rīgā Brauc	45
X. Mežonīgais Marss	53
XI. Ķemerciemā	62
XII. Ceresas Gaismas Pils Atmiņas	69
XIII Gaismas pils nozūd	76
XIV Burtniekos	81